

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

4. oktoober 2011 *

Sisukord

I	–	Õiguslik raamistik	I - 9168
		A – Rahvusvaheline õigus	I - 9168
		B – Liidu õigus	I - 9171
		1. Ringhäälingualased direktiivid	I - 9171
		2. Intellektuaalomandi valdkonna direktiivid	I - 9178
		C – Siseriiklikud õigusnormid	I - 9184
II	–	Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused	I - 9186
		A – „Premier League'i” mängude edastamise õiguste litsentside väljastamine	I - 9186
		B – „Premier League'i” mängude edastamine	I - 9188
III	–	Eelotsuse küsimused	I - 9203
		A – Normid, mis on seotud teistest liikmesriikidest pärinevate kodeeritud saadete vastuvõtmisega	I - 9203
		1. Sissejuhatavad märkused	I - 9203
		2. Tingimusjuurdepääsu direktiiv	I - 9204

* Kohtumenetluse keel: inglise.

- a) Tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 2 punkti e tähenduses mõiste „ebaseaduslik seade” tõlgendamine (esimene küsimus kohtuasjas C-403/08 ning esimene ja teine küsimus kohtuasjas C-429/08) I - 9204
 - b) Tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 3 lõike 2 tõlgendamine (kolmas küsimus kohtuasjas C-429/08) I - 9206
 - c) Muud küsimused tingimusjuurdepääsu direktiivi kohta I - 9208
3. EL toimimise lepingu eeskirjad kaupade ja teenuste vaba liikumise valdkonnas I - 9208
- a) Välismaiste dekodeerimisseadmete importimise, müümise ja kasutamise keeld (kaheksanda küsimuse punkt b ja üheksanda küsimuse esimene osa kohtuasjas C-403/08 ning kuuenda küsimuse punkt i kohtuasjas C-429/08) I - 9208
 - i) Kohaldatavate õigusnormide kindlakstegemine I - 9209
 - ii) Teenuste osutamise vabaduse piirangu esinemine I - 9210
 - iii) Teenuste osutamise vabaduse piirangu õigustamine intellektuaalomandi õiguste kaitse eesmärgiga I - 9212
 - Euroopa Kohtule esitatud märkused I - 9212
 - Euroopa Kohtu vastus I - 9213
 - iv) Teenuste osutamise vabaduse piirangu õigustamine eesmärgiga kutsuda üldsust jalgpallistaadionidele I - 9219
 - b) Välismaiste dekodeerimisseadmete kasutamine valede isikuandmete ja vale aadressi esitamise tulemusel ning nende seadmete kasutamine ärilistel eesmärkidel (kaheksanda küsimuse punkt c kohtuasjas C-403/08 ning kuuenda küsimuse punktid ii ja iii kohtuasjas C-429/08) I - 9220

c)	Muud küsimused vaba liikumise kohta (üheksanda küsimuse teine osa kohtuasjas C-403/08 ja seitsmes küsimus kohtuasjas C-429/08) ..	I - 9222
4.	EL toimimise lepingu eeskirjad konkurentsi valdkonnas	I - 9223
B –	Normid, mis on seotud saadete kasutamisega pärast nende vastuvõtmist	I - 9226
1.	Sissejuhatavad märkused	I - 9226
2.	Autoriõiguse direktiivi artikli 2 punktis a ette nähtud reprodutseerimisõigus (neljas küsimus kohtuasjas C-403/08)	I - 9228
3.	Autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud erand reprodutseerimisõigusest (viies küsimus kohtuasjas C-403/08)	I - 9230
a)	Sissejuhatavad märkused	I - 9230
b)	Autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud tingimuste täitmine	I - 9232
4.	„Üldsusele edastamine” autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses (kuues küsimus kohtuasjas C-403/08)	I - 9236
5.	Satelliitlevi direktiivi mõju (seitsmes küsimus kohtuasjas C-403/08)	I - 9242
IV –	Kohtukulud	I - 9242

Liidetud kohtuasjades C-403/08 ja C-429/08,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division'i (Ühendkuningriik) ja High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division'i (Administrative Court) (Ühendkuningriik) 11. ja 28. juuli 2008. aasta

otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse 17. ja 29. septembril 2008, menetlustes

Football Association Premier League Ltd,

NetMed Hellas SA,

Multichoice Hellas SA

versus

QC Leisure,

David Richardson,

AV Station plc,

I - 9162

Malcolm Chamberlain,

Michael Madden,

SR Leisure Ltd,

Philip George Charles Houghton,

Derek Owen (C-403/08)

ja

Karen Murphy

versus

Media Protection Services Ltd (C-429/08)

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ja J.-J. Kasel, kohtunikud A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský (ettekandja) ja T. von Danwitz,

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 5. oktoobri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Football Association Premier League Ltd, NetMed Hellas SA ja Multichoice Hellas SA, esindajad: J. Mellor, QC, N. Green, QC, *barrister* C. May, *barrister* A. Robertson, *solicitor* S. Levine, *solicitor* M. Pullen ja *solicitor* R. Hoy,
- QC Leisure, D. Richardson, AV Station plc, M. Chamberlain ja M. Madden, SR Leisure Ltd, P.G.C. Houghton ja D. Owen, esindajad: M. Howe, QC, *barrister* A. Norris, *barrister* S. Vousden, *barrister* T. St Quentin ja *barrister* M. Demetriou, *solicitor* P. Dixon ja *solicitor* P. Sutton,
- K. Murphy, esindajad: M. Howe, QC, W. Hunter, QC, *barrister* M. Demetriou ja *solicitor* P. Dixon,

- Media Protection Services Ltd, esindajad: J. Mellor, QC, N. Green, QC, H. Davies, QC, *barrister* C. May, *barrister* A. Robertson ja *barrister* P. Cadman,

- Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: V. Jackson ja S. Hathaway, keda abistas J. Stratford, QC,

- Tšehhi valitsus, esindaja: K. Havlíčková,

- Hispaania valitsus, esindaja: N. Díaz Abad,

- Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues ja B. Beaupère-Manokha,

- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* L. D'Ascia,

- Euroopa Parlament, esindajad: J. Rodrigues ja L. Visaggio,

- Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: F. Florindo Gijón ja G. Kimberley,

- Euroopa Komisjon, esindajad: X. Lewis, H. Krämer, I. V. Rogalski, J. Bourke ja J. Samnadda,
- EFTA järelevalveamet, esindajad: O. J. Einarsson ja M. Schneider,

olles 3. veebruari 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused käsitlevad järgmiste õigusnormide tõlgendamist:
 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 1998. aasta direktiiv 98/84/EÜ tingimusjuurdepääsul põhinevate või seda sisaldavate teenuste õiguskaitse kohta (EÜT L 320, lk 54; ELT eriväljaanne 06/03, lk 147; edaspidi „tingimusjuurdepääsu direktiiv”),
 - nõukogu 27. septembri 1993. aasta direktiiv 93/83/EMÜ teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasneva õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta (EÜT L 248, lk 15; ELT eriväljaanne 17/01, lk 134; edaspidi „satelliitlevi direktiiv”),

- nõukogu 3. oktoobri 1989. aasta direktiiv 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 298, lk 23; ELT eriväljaanne 06/01, lk 224), muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiiviga 97/36/EÜ (EÜT L 202, lk 60; ELT eriväljaanne 06/02, lk 321) (edaspidi „piirideta televisiooni” direktiiv”),

 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230; edaspidi „autoriõiguse direktiiv”),

 - ning ELTL artiklid 34, 36, 56 ja 101.
- 2 Taotlused esitati kohtumenetlustes, mis toimuvad ühelt poolt Football Association Premier League Ltd. (edaspidi „FAPL”), NetMed Hellas SA (edaspidi „NetMed Hellas”) ja Multichoice Hellas SA (edaspidi „Multichoice Hellas”) (edaspidi koos „FAPL jt”) ning teiselt poolt QC Leisure, D. Richardsoni, AV Station plc (edaspidi „AV Station”), M. Chamberlaini, M. Maddeni, SR Leisure Ltd, P.G.C. Houghtoni ja D. Oweni (edaspidi koos „QC Leisure jt”) vahel (kohtuasjas C-403/08) ning K. Murphy ja Media Protection Services Ltd. (edaspidi „MPS”) vahel (kohtuasjas C-429/08) seoses Ühendkuningriigis selliste dekodeerimisseadmete turustamise ja kasutamise-ga, mis annavad juurdepääsu ringhäälinguorganisatsiooni satelliitlevi teenustele ning mida valmistatakse ja turustatakse selle organisatsiooni loal, kuid kasutatakse tema tahte vastaselt väljaspool geograafilist ala, mille jaoks need on väljastatud (edaspidi „välismaised dekodeerimisseadmed”).

I – Õiguslik raamistik

A – Rahvusvaheline õigus

- 3 Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping, mis sisaldub 15. aprillil 1994 Marrakechis alla kirjutatud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu lisas 1 C, kiideti heaks nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay vóorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80).

- 4 Intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu artikli 9 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmed järgivad Berni konventsiooni (1971) artikleid 1–21 ja selle lisa. Liikmetel ei ole siiski käesoleva lepingu põhjal õigusi ega kohustusi konventsiooni artikli 6 *bis* alusel tagatavate või sellest tulenevate õiguste suhtes.”

- 5 Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsiooni (Pariisi 24. juuli 1971. aasta redaktsioon) 28. septembril 1979 muudetud redaktsiooni (edaspidi „Berni konventsioon”) artikli 11 lõikes 1 on ette nähtud:

„Draamateoste, muusikaliste draamateoste ja muusikateoste autoritele kuulub ainuõigus lubada:

- i) nende teoste avalikku esitamist, kaasa arvatud sellist avalikku esitamist igasuguste vahenditega või viisidel;

- ii) nende teoste esituse mis tahes avalikustamist.”

- 6 Berni konventsiooni artikli 11 *bis* lõikes 1 on sätestatud:

„Kirjandus- ja kunstiteoste autoritele kuulub ainuõigus lubada:

- i) nende teoste ülekandmist raadio või televisiooni vahendusel või avalikustamist mis tahes vahendite abil, mis on mõeldud märkide, helide või kujundite kaablita levitamiseks;

- ii) teose ülekande avalikustamist kaabli kaudu või kordusülekannet, kui avalikustamist teostab algsest organisatsioonist erinev organisatsioon;

iii) avalikustamist valjuhääldi või analoogsete vahenditega, mis edastavad märkide, helide või kujundite abil teose ülekannet.”

- 7 Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO) võttis 20. detsembril 1996 Genfis vastu WIPO esituste ja fonogrammide lepingu (edaspidi „esituste ja fonogrammide leping”) ning WIPO autoriõiguse lepingu (edaspidi „autoriõiguse leping”). Need kaks lepingut kiideti ühenduse nimel heaks nõukogu 16. märtsi 2000. aasta otsusega 2000/278/EÜ (EÜT L 89, lk 6; ELT eriväljaanne 11/33, lk 208).
- 8 Esituste ja fonogrammide lepingu artikli 2 punktis g on sätestatud:

„Käesolevas lepingus kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- g) *esituse või fonogrammi „üldsusele edastamine”* – mis tahes muude vahendite kui ringhäälingus ülekandmise abil esituse helide või muude helide või fonogrammi-le salvestatud helisid esindavate märkide edastamine üldsusele. Artikli 15 kohaldamisel hõlmab üldsusele edastamine fonogrammide salvestatud helide või neid esindavate märkide üldsusele kuuldavaks tegemist.”

- 9 Selle lepingu artikli 15 lõikes 1 on sätestatud:

„Teose esitajatel ja fonogrammitootjatel on õigus saada ühekordset õiglast tasu kaubanduslikel eesmärkidel avaldatud fonogrammide otsese või kaudse kasutamise eest ringhäälingus ülekandmiseks või mis tahes edastamiseks üldsusele.”

- 10 Autoriõiguse lepingu artikli 1 lõikes 4 on ette nähtud, et lepinguosalisel juhitud Berni konventsiooni artiklitest 1–21 ja selle lisast.

B – Liidu õigus

1. Ringhäälingualased direktiivid

- 11 „Piirideta televisiooni” direktiivi põhjenduses 3 on ette nähtud:

„mitmesuguste tehnoloogiate abil üle piiride edastatavad ringhäälingusaated on üks ühenduse eesmärkide saavutamise viise; tuleks võtta meetmeid, et võimaldada ja tagada üleminek siseriiklikelt turgudelt ühisele programmide tootmise ja levitamise turule ning luua ausa konkurentsi tingimused, ilma et see piiraks teleringhäälingu teenuste rolli avalike huvide teenimisel.”

12 Direktiivi 97/36 põhjenduses 21 on ette nähtud:

„ühiskonnale väga tähtsad sündmused peaksid käesoleva direktiivi kohaldamisel vastama teatavatele tingimustele, s.o olema ainulaadsed sündmused, mis huvitavad Euroopa Liidu või teatava liikmesriigi või teatava liikmesriigi tähtsa osa üldsust ja mille on ette valmistanud ürituse korraldaja, kellel on seaduslik õigus müüa selle sündmusega seotud õigusi”.

13 Satelliitlevi direktiivi põhjendustes 3, 5, 7, 14, 15 ja 17 on ette nähtud:

„(3) eelkõige satelliitide ja kaabli vahendusel ringhäälingusaadete edastamine üle ühenduse sisepiiride on üks olulisimaid mooduseid, mille abil viia ellu need ühenduse eesmärgid, mis on nii poliitilised, majanduslikud, kultuurilised kui ka õiguslikud;

[...]

(5) nimetatud eesmärkide saavutamist piiriülese satelliitlevi ja teistest liikmesriikidest pärit programmide kaabellevi kaudu taasedastamise puhul takistavad siiski endiselt erinevused liikmesriikide autoriõiguste vahel ja teatav õiguskindlusetus; [...] eelkõige õiguskindlusetus takistab otseselt programmide vaba liikumist ühenduses;

[...]

- (7) lisaks sellele takistab ringhäälingusaadete tasuta edastamist ka õiguskindlusetus selle üle, kas ringhäälingusaadete edastamine sellise satelliidi kaudu, mille signaale võetakse vastu otse, mõjutab õigusi ainult riigis, kus toimub edastamine, või kõigis vastuvõtvates riikides; [...]

[...]

- (14) saamaks üle omandatavate õigustega seotud õiguskindlusetusest, mis takistab piiriülest satelliitlevi, tuleks määratleda ühenduse tasandil üldsusele satelliidi kaudu edastamise mõiste; sellise määratlusega tuleks sätestada kas see, kus edastamine toimub; selline määratlus on vajalik selleks, et vältida mitme siseriikliku õigusnormi kumuleeruvat kohaldamist ühe ja sama ringhäälingutoimingu suhtes; [...]

- (15) edastamise ainuõiguste omandamine lepingulistel alustel peaks olema vastavuses kõigi autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate õigusnormidega liikmesriigis, kus satelliidi kaudu üldsusele edastamine toimub;

[...]

- (17) omandatud õiguste eest makstava summa kindlaksmääramisel peaksid osapooled võtma arvesse kõiki edastamise aspekte, näiteks tegelikku vaatajaskonda, võimalikku vaatajaskonda ja keeleversiooni”

14 Selle direktiivi artikli 1 lõike 2 punktides a–c on sätestatud:

- „a) Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „üldsusele satelliidi kaudu edastamine” akti, mille käigus üldsusele vastuvõtuks ettenähtud programmi sisaldavad signaalid sisestatakse ringhäälinguorganisatsiooni kontrolli all ja vastutusel katkematusse sideahelasse satelliidi ja satelliidi maajaama vahel.

- b) Satelliidi kaudu üldsusele edastamine toimub ainult liikmesriigis, kus ringhäälinguorganisatsiooni kontrolli all ja vastutusel sisestatakse programmi sisaldavad signaalid katkematusse sideahelasse satelliidi ja maajaama vahel.

- c) Kui programmi sisaldavad signaalid on kodeeritud, toimub satelliidi kaudu üldsusele edastamine tingimusel, et lähetuse dekodeerimise vahendid on antud üldsuse käsutusse kas ringhäälinguorganisatsiooni poolt või tema nõusolekul.”

15 Satelliitlevi direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:

„Liikmesriigid sätestavad autori ainuõiguse lubada autoriõigusega kaitstud tööde edastamist üldsusele satelliidi kaudu, võttes arvesse käesoleva peatüki sätteid.”

16 Tingimusjuurdepääsu direktiivi põhjendustes 2, 3, 6 ja 13 on ette nähtud:

„(2) ringhäälingu ja infoühiskonna teenuste piiriülene pakkumine võib üksikisiku vaatepunktist lähtudes kaasa aidata sõnavabaduse kui põhiõiguse täielikule saavutamisele ja kollektiivsest vaatepunktist lähtudes asutamislepingus seatud eesmärkide ni jõudmisele;

(3) asutamisleping näeb ette kõigi tavaliselt tasu eest pakutavate teenuste vaba liikumise; ringhäälingu- ja infoühiskonna teenuste suhtes kohaldatuna tähendab see õigus samuti ühenduse õiguse üldisema põhimõtte, nimelt sõnavabaduse erivormi, mis sisaldub inimõiguste ja põhivabaduste kaitse Euroopa konventsiooni artiklis 10; see artikkel tunnustab sõnaselgelt kodanike õigust saada ja edastada teavet hoolimata piiridest ja kõik selle õiguse piirangud peavad põhinema muude õiguskaitset väärivate seaduslike huvide vajalikul arvessevõtmisel;

[...]

(6) digitaaltehnoloogiate pakutavad võimalused laiendavad tarbija valikupotentsiaali ja edendavad kultuurilist pluralismi, arendades välja järjest laiema valiku teenuseid [ELTL] artiklite [56 ja 57] tähenduses; nende teenuste võimalikkus sõltub sageli tingimusjuurdepääsu kasutamisest, et teenuseosutaja saaks tasu; seetõttu tundub nende teenuste majandusliku elujõu huvides vajalik teenuseosutajate õiguskaitse ebaseaduslike seadmete vastu, mis võimaldavad tasuta ligipääsu neile teenustele;

[...]

- (13) oluline oleks tagada, et liikmesriigid annavad nõuetekohase õiguskaitsse selle vastu, et otsese või kaudse rahalise kasu nimel viiakse turule ebaseaduslik seade, mis võimaldab või hõlbustab loata kõrvalehoidmist tehnoloogilistest meetmetest, mis on kavandatud selleks, et kaitsta seaduslikult pakutud teenuse tasu”.

17 Selle direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) *kaitstud teenus* – järgmised tasu eest ja tingimusjuurdepääsu alusel osutatavad teenused:

– [„piirideta televisiooni” direktiivi] artikli 1 punktis a määratletud teleringhääling,

[...]

- b) *tingimusjuurdepääs* – iga tehniline vahend ja/või kord, millega kaitstud teenusele arusaadaval kujul juurdepääs tehakse sõltuvaks eelnevast isiklikust loast;

- c) *tingimusjuurdepääsuseade* – kõik seadmed või igasugune tarkvara, mis on kavandatud või kohandatud kaitstud teenusele arusaadaval kujul juurdepääsu võimaldamiseks;

[...]

- e) *ebaseaduslik seade* – kõik seadmed või igasugune tarkvara, mis on kavandatud või kohandatud, et võimaldada kaitstud teenusele arusaadaval kujul juurdepääsu ilma teenuse osutaja loata;

- f) *käesoleva direktiiviga kooskõlastatud valdkond* – kõik artiklis 4 täpsustatud rikkumisi käsitlevad sätted.”

18 Sama direktiivi artiklis 3 on sätestatud:

„1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, et keelustada oma territooriumil artiklis 4 loetletud tegevused ning sätestada artiklis 5 ettenähtud sanktsioonid ja õiguskaitsevahendid.

2. Piiramata lõiget 1 ei tohi liikmesriigid käesoleva direktiiviga kooskõlastatud valdkonda kuulumise tõttu:

- a) piirata teisest liikmeriigist pärinevate kaitstud teenuste või nendega seotud teenuste osutamist; või

- b) piirata tingimusjuurdepääsuseadmete vaba liikumist.”

19 Kõnealuse direktiivi artiklis 4 on sätestatud:

„Liikmesriigid keelustavad oma territooriumil kõik järgmised tegevused:

- a) ebaseaduslike seadmete valmistamine, import, levitamine, müük, rentimine või omamine ärilistel eesmärkidel;
- b) ebaseadusliku seadme paigaldus, hooldus või vahetus ärilistel eesmärkidel;
- c) ebaseaduslike seadmete kasutamist edendav kaubanduslik teave.”

2. Intellektuaalomandi valdkonna direktiivid

20 Autoriõiguse direktiivi põhjendustes 9, 10, 15, 20, 23, 31 ja 33 on ette nähtud:

„(9) Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste ühtlustamise aluseks peab olema kõrgetasemeline kaitse, sest nimetatud õigused on olulised intellektuaalse loominguga seiskohalt. [...]

- (10) Jätkamaks oma loome- ja kunstilist tegevust, peavad autorid ja esitajad saama oma töö kasutamise eest nõuetekohast tasu [...]

[...]

- (15) [...] [K]äesoleva direktiivi eesmärk on täita mitmeid uusi rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad autoriõiguse lepingust ning esituste ja fonogrammide lepingust].

[...]

- (20) Käesoleva direktiivi aluseks on [intellektuaalomandi] valdkonnas juba kehtivate direktiivide, eelkõige [nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiiviga 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamissoiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120)] ettenähtud põhimõtted ja eeskirjad ning see arendab neid põhimõtteid ja eeskirju edasi, seostades need infoühiskonnaga. Käesoleva direktiivi sätete kohaldamine ei mõjuta eespool loetletud direktiivide kohaldamist, kui käesolevas direktiivis ei ole ette nähtud teisiti.

[...]

- (23) Käesolev direktiiv peaks täiendavalt ühtlustama autoriõigusi teoste üldsusele edastamiseks. Seda õigust tuleb käsitada laiemas mõttes, et hõlmata edastamist ka üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse. Nimetatud õigus peaks hõlmama teose igasugust edastamist või vahendamist üldsusele kaabli või kaablita

vahendite, kaasa arvatud ringhäälingu kaudu. See õigus ei peaks hõlmama muid tegevusi.

[...]

- (31) Tuleb tagada õiguste ja huvide tasakaal eri liiki õiguste valdajate huvide vahel, samuti eri liiki õiguste valdajate ning kaitstud objekti kasutajate vahel. [...]

[...]

- (33) Reprodutseerimise ainuõiguse osas tuleks teha erand teatavate ajutise reprodutseerimise toimingute suhtes, mille puhul on tegemist tehnilise protsessi lahutamatuks ning oluliseks osaks oleva siirdamiseks vajaliku või juhusliku reproduktsiooniga ning mida tehakse üksnes selleks, et võimaldada kas tõhus vahendajapoolne edastamine kolmandate isikute vahelises võrgus või selleks, et valmistatavat teost või muud objekti õiguspäraselt kasutada. Kõnealustel reprodutseerimistoimingutel ei tohiks olla eraldi majanduslikku väärtust. Kui need tingimused on täidetud, peaks erand hõlmama toiminguid, mis võimaldavad sirvida või vahemällu salvestada, kaasa arvatud toimingud, mis võimaldavad edastussüsteemidel tõhusalt toimida, tingimusel, et vahendaja ei muuda infot ega takista tööstuses laialdaselt tunnustatud ja kasutatava tehnoloogia õiguspärasest kasutamist andmete saamiseks info kasutamise kohta. Kasutust tuleb käsitada õiguspärasena, kui selleks on loa andnud õiguste valdaja või kui seadused seda ei piira.”

21 Autoriõiguse direktiivi artikli 2 punktides a ja e on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata otsest või kaudset ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil või vormis, osaliselt või täielikult, on:

a) autoritel nende teoste osas;

[...]

e) ringhäälinguorganisatsioonidel nende kaabel- või kaablita sidevahendite, sh kaabli või satelliidi kaudu edastatavate saadete salvestuste osas.”

22 Selle direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.”

23 Sama direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„1. Artiklis 2 osutatud ajutine reprodutseerimine, mis on vajalik siirdamiseks või toimub juhuslikult, mis on tehnilise protsessi lahutamatu ja oluline osa ning mille eesmärk on teha võimalikuks teose või muu objekti:

- a) edastamine vahendaja võrgu kaudu kolmandatele isikutele või
- b) seaduspärane kasutamine

ning millel puudub iseseisev majanduslik tähtsus, ei kuulu artiklis 2 sätestatud reprodutseerimisõiguse alla.

[...]

3. Liikmesriigid võivad artiklites 2 ja 3 sätestatud õiguste puhul näha ette erandeid või piiranguid järgmistel juhtudel:

[...]

- i) teose või muu objekti juhuslik sisaldumine muus materjalis;

[...]

5. Lõigete 1, 2, 3 ja 4 kohaseid erandeid ja piiranguid kohaldatakse üksnes teatavatel erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu objekti tavapärase kasutusega ning ei mõjuta põhjendamatult õiguste valdaja õiguspäraseid huve.”

24 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiivi 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamiseõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (kodifitseeritud versioon) (ELT L 376, lk 28; edaspidi „naaberõiguste direktiiv”) põhjenduses 5 on ette nähtud:

„Autorite ja esitajate järjepidev loometegevus ja kunstiline tegevus eeldab piisavat sisetulekut ning eelkõige fonogrammide ja filmide tootmiseks vajalikud investeeringud on eriti suured ja riskantsed. [...]”

25 Selle direktiivi artikli 7 lõikes 2 on sätestatud, et liikmesriigid näevad ringhäälinguorganisatsioonidele ette ainuõiguse lubada või keelata nende kaabel- või kaablita sidevahendite, sealhulgas kaabli või satelliidi kaudu edastatavate saadete salvestamist.

26 Kõnealuse direktiivi artikli 8 lõikes 3 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad ringhäälinguorganisatsioonide ainuõiguse lubada või keelata oma ringhäälingusaadete taas ülekandmine kaablita vahendite abil ja nende ringhäälingusaadete edastamine üldsusele, kui selline edastamine toimub kohas, kuhu pääsuks nõutakse üldsuselt sisenemistasu.”

- 27 Naaberõiguste direktiivi põhjendus 5 ning artikli 7 lõikega 2 ja artikli 8 lõikega 3 võeti sisuliselt üle direktiivi 92/100 põhjendus 7 ning artikli 6 lõige 2 ja artikli 8 lõige 3.

C – Siseriiklikud õigusnormid

- 28 1988. aasta autoriõiguse, tööstusdisaini ja patendiseaduse (Copyright, Designs and Patents Act 1988, edaspidi „autoriõiguse, tööstusdisaini ja patendiseadus”) § 297 lõikes 1 on sätestatud:

„Isik, kes pettuse teel võtab vastu Ühendkuningriigis asuvast kohast osutatud ringhäälinguteenuse hulka kuuluva programmi kavatsusega vältida programmi vastuvõtmisele kohaldatava mis tahes hinna maksmist, paneb toime süüteo ning talle võidakse süüdimõistmise korral määrata rahaline karistus, mis ei ületa karistuste astmiku 5. astet.”

- 29 Sama seaduse §-s 298 on sätestatud:

„1. Isikul, kes

- a) nõuab tasu Ühendkuningriigis või mis tahes teises liikmesriigis asuvast kohast osutatud ringhäälinguteenuse hulka kuuluvate programmide vastuvõtmise eest või

- b) edastab mis tahes muud liiki kodeeritud ülekandeid Ühendkuningriigis või mis tahes teises liikmesriigis asuvast kohast,

[...]

on järgmised õigused ja ta võib kasutada järgmisi õiguskaitsevahendeid.

2. Tal on samad õigused ja ta võib kasutada samu õiguskaitsevahendeid isiku suhtes,

- a) kes

i) valmistab, impordib, turustab, müüb või rendib, pakub müügiks või rentimiseks või paneb müüki või annab rendile või reklaamib müügi või rentimise eesmärgil,

ii) omab ärilisel eesmärgil või

iii) paigaldab, hooldab või asendab kaubanduslikul eesmärgil

mis tahes aparati, mis on loodud või kohandatud selleks, et võimaldada isikutele juurdepääsu programmidele või muudele ülekannetele või neid sel eesmärgil aidata või mööda hiilida tingimusjuurdepääsu tehnoloogiast, mis on seotud programmide või muude ülekannetega, kui neil isikutel ei ole selleks luba, [...]

[...]

nagu on autoriõiguse omanikul autoriõiguse rikkumise korral.

[...].”

II – Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 30 FAPL korraldab „Premier League’i”, mis on põhilised professionaalse jalgpalli meistri- võistlused Inglismaal asuvatele jalgpalliklubidele.
- 31 FAPL-i tegevuse hulka kuulub „Premier League’i” mängude filmimise korraldamine ja seoses nende mängudega telelevi õiguste ehk õiguste teha spordiüritusi puudutav audiovisuaalmaterjal üldsusele telelevi kaudu kättesaadavaks (edaspidi „edastamise õigused”) teostamine.

A – „Premier League’i” mängude edastamise õiguste litsentside väljastamine

- 32 FAPL väljastab otseülekannete edastamise õiguste litsentse territoriaalsetel alustel ning kolmeaastasteks perioodideks. Selles suhtes seisneb FAPL-i strateegia meistri- võistluse näitamises televaatajatele üle kogu maailma, maksimeerides samal ajal nen- de õiguste väärtuse oma liikmesklubide kasuks.

- 33 Need õigused antakse seega teleringhäälinguorganisatsioonidele avatud pakkumis- menetluse teel, mis algab pakkujatele suunatud kutsega esitada pakkumused ülemaailmsel või piirkondlikul tasandil või konkreetsete territooriumide kaupa. Nõudlus määrab seejärel kindlaks territoriaalse aluse, millel FAPL oma rahvusvahelisi õigusi müüb. Üldjuhul on see alus siiski riiki hõlmav, kuna ülemaailmsete või üleeuroopaliste õiguste järele on pakkujate nõudlus üksnes vähene, arvestades, et ringhäälinguorganisatsioonid tegutsevad tavaliselt territooriumipõhiselt ning et nad teenindavad siseturgu kas nende enda riigi või väikeses rühmas ühise keelega naaberriikides.
- 34 Kui pakkuja saab teatud piirkonna jaoks „Premier League’i” mängude otseülekannete edastamise õiguste paketi, antakse talle ainuõigus neid selles piirkonnas edastada. See on FAPL-i sõnul vajalik selleks, et saavutada kõigi nende õiguste optimaalne kaubanduslik väärtus, kuivõrd ringhäälinguorganisatsioonid on valmis maksuma sellise ainuõiguse eest lisatasu, kuna see võimaldab neil oma teenuseid konkurentide osutatavatest eristada ning suurendada seega oma tulu saamise võimalust.
- 35 Kõikide ringhäälinguorganisatsioonide territoriaalse ainuõiguse kaitsmiseks kohustub igaüks neist FAPL-iga sõlmitud litsentsilepingus takistama üldsust tema saateid vastu võtmast väljaspool ala, mille jaoks tal on litsents. See eeldab esiteks, et iga organisatsioon tagaks, et kõik tema saated, mida võidakse vastu võtta väljaspool kõnealust territooriumi – eelkõige need, mida edastatakse satelliidi teel – oleksid turvaliselt kodeeritud ning neid ei oleks võimalik kodeerimata kujul vastu võtta. Teiseks peavad ringhäälinguorganisatsioonid tagama, et teadlikult ei oleks lubatud ükski seade, mis võimaldab kellel tahes nende ülekandeid näha väljaspool asjaomast territooriumi. Sellest tulenevalt on kõnealustel organisatsioonidel keelatud väljastada nende saadete dekodeerimist võimaldavaid dekodeerimisseadmeid nende kasutamiseks väljaspool territooriumi, mille jaoks neil on litsents.

B – „Premier League'i” mängude edastamine

- 36 Oma tegevuse hulgas on FAPL-i ülesanne ka „Premier League'i” mängude filmimise korraldamine ja nendele organisatsioonidele signaali edastamise korraldamine, kellel on õigus ülekandeid edastada.
- 37 Selleks edastatakse mängu ajal filmitud pilt ja taustaheli tootmisüksusele, kes lisab logod, videokaadrid, ekraanigraafika, muusika ja ingliskeelsed kommentaarid.
- 38 Signaal saadetakse satelliidi kaudu teleringhäälinguorganisatsioonile, kes lisab oma logo ning soovi korral kommentaarid. Signaal pakitakse seejärel kokku ja kodeeritakse ning siis edastatakse satelliidi kaudu abonentidele, kes võtavad signaali vastu satelliitantenni abil. Lõpuks dekodeeritakse ja pakitakse signaal lahti satelliitdekoodriga, mille toimimiseks on vaja sellist dekodeerimisseadet nagu dekodeerimiskaart.
- 39 Kreekas on „Premier League'i” mängude edastamise all-litsentsi saaja NetMed Hellas. Mängud edastatakse satelliidi kaudu kanalitel „SuperSport”, mis kuuluvad platvormi „NOVA”, mille omanik ja käitaja on Multichoice Hellas.
- 40 NOVA satelliitpaketi abonentidest televaatajatel on juurdepääs nendele kanalitele. Iga abonent on pidanud esitama nime ja aadressi ning telefoninumbri Kreekas. Abonentidega võib liituda isiklikel või ärilistel eesmärkidel.

- 41 Ühendkuningriigis oli „Premier League’i” otseülekannete edastamise litsentsi omanik põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal BSKyB Ltd. Kui füüsiline või juriidiline isik soovib Ühendkuningriigis edastada „Premier League’i” mängu, võib ta selle äriühingu juures liituda ärikliendi abonemendiga.
- 42 Teatud toitlustusasutused hakkasid siiski Ühendkuningriigis kasutama välismaiseid dekodeerimisseadmeid, selleks et saada juurdepääs „Premier League’i” ülekannetele. Nad ostavad turustajalt kaardi ja dekodeeri, mis võimaldavad vastu võtta teises liikmesriigis edastatavat satelliitkanalit, nagu NOVA kanalid, mille abonement on soodsam kui BSKyB Ltd oma. Need dekodeerimiskaardid on toodetud ja turustatud teenuseosutaja loal, kuid neid on seejärel kasutatud viisil, milleks ei ole luba antud, kuna ringhäälinguorganisatsioonid on vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 35 kirjeldatud kohustustele seadnud nende väljastamise tingimuseks selle, et kliendid ei kasuta selliseid kaarte väljaspool asjaomase riigi territooriumi.
- 43 FAPL leidis, et selline tegevus kahjustab tema huve, kuna see riivab konkreetset territooriumil litsentsiga antud õiguste eksklusiivsust ning järelikult nende õiguste väärtust. Teleringhäälinguorganisatsioonil, kes müüb kõige odavamaid dekodeerimiskaarte, on praktikas võimalus saada Euroopa tasemel teleringhäälinguorganisatsiooniks, mille tagajärjel Euroopa Liidus ülekandmise õigused tuleks anda Euroopa tasemel. See tooks kaasa nii FAPL-i kui ka teleringhäälinguorganisatsioonide tulu olulise vähenemise ning õonestaks seega nende osutatavate teenuste jätkusuutlikkuse alustalasid.
- 44 Seetõttu esitasid FAPL jt kohtuasjas C-403/08 kolm hagi, mida nad peavad kolmeks peamiseks kohtuasjaks High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division’is. Nendest hagidest kaks on suunatud QC Leisure’i, D. Richardsoni, AV Stationi ja M. Chamberlaini vastu, kes tarnivad pubidele seadmeid ja

satelliitdekodeerimiskaarte, mis võimaldavad vastu võtta selliste välismaiste ringhäälinguorganisatsioonide, sealhulgas NOVA saateid, kes edastavad „Premier League’i” mängude otseülekandeid.

- 45 Kolmas hagi on esitatud M. Maddeni, SR Leisure Ltd, P. G. C. Houghtoni ja D. Oweni vastu, kes peavad nelja publi, kus on näidatud „Premier League’i” mängude otseülekandeid, kasutades selleks välismaist dekodeerimisseadet.
- 46 FAPL jt väidavad, et kõnealused isikud rikuvad nende õigusi, mis on kaitstud autoriõiguse, tööstusdisaini ja patendiseaduse §-ga 298, kui nad teevad kaubandustehinguid või kolmanda hagimenetluse kostjate juhtumil omavad ärilisel eesmärgil välismaiseid dekodeerimisseadmeid, mis on kavandatud või kohandatud selleks, et võimaldada juurdepääsu FAPL jt teenustele ilma loata.
- 47 Lisaks rikuvad kolmanda hagimenetluse kostjad nende autoriõigusi, kui nad teevad teostest koopiaid satelliitdekoodri sisemise toimimise raames ja kui nad näitavad teoseid ekraanil ning kui nad avalikult esitavad, levitavad või näitavad teoseid ja edastavad neid üldsusele.
- 48 Peale selle rikuvad QC Leisure ja AV Station autoriõigusi, kui nad lubavad tegusid, mida panevad toime kolmanda hagimenetluse kostjad ning muud isikud, kellele nad on dekodeerimiskaarte tarninud.
- 49 QC Leisure jt hinnangul ei ole hagid põhjendatud, kuna nad ei kasuta piraatdekodeerimiskaarte, kuivõrd kõik asjaomased kaardid on ühes teises liikmesriigis väljastanud ja turule viinud satelliittelevisiooni edastav ringhäälinguorganisatsioon.

- 50 Kohtuasjas C-429/08 soetas publi juhataja K. Murphy NOVA dekodeerimiskaardi, selleks et näidata „Premier League’i” mängu.
- 51 MPS-i – kes on organisatsioon, keda FAPL volitas kriminaalmenetluste algatamiseks välismaiseid dekodeerimiseadmeid kasutavate pubide juhtide vastu – töötajad tuvastasid, et K. Murphy võttis oma pubis vastu NOVA edastatud „Premier League’i” mängude ülekandeid.
- 52 Seetõttu kaebas MPS K. Murphy peale Portsmouth Magistrates’ Courtile, kes mõistis viimase süüdi autoriõiguse, tööstusdisaini ja patendiseaduse § 297 lõikes 1 sätestatud kahes süüteo, põhjusel et ta oli pettuse teel vastu võtnud Ühendkuningriigis asuvast kohast osutatud ringhäälinguteenuse hulka kuuluva programmi kavatsusega vältida edastatud saadete vastuvõtmisele kohaldatava mis tahes hinna maksmist.
- 53 Pärast seda kui Portsmouth Crown Court jättis K. Murphy süüdi mõistva otsuse peale esitatud apellatsioonkaebuse sisuliselt rahuldamata, esitas K. Murphy High Court of Justice’ile kassatsioonkaebuse, milles ta kaitses samalaadset seisukohta nagu QC Leisure jt.
- 54 Neil asjaoludel otsustas High Court of Justice (England and Wales), Chancery Division, kohtuasjas C-403/08 menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. a) Kas juhul, kui tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning seda müüakse piiratud loa alusel, mis võimaldab kasutada seadet üksnes juurdepääsu omandamiseks

kaitstud teenusele teatud asjaoludel, muutub seade „ebaseaduslikuks sead-
meks” [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artikli 2 punkti e tähenduses, kui seda
kasutatakse juurdepääsu andmiseks sellele kaitstud teenusele teenuseosutaja
loaga hõlmamata kohas või viisil või isiku poolt?

b) Mida tähendab „kavandatud või kohandatud” selle direktiivi artikli 2
punktis e?

2. Kui esimene teenuseosutaja edastab programmi sisu kodeeritult teisele teenu-
seosutajale, kes edastab seda programmi tingimusjuurdepääsu alusel, siis milli-
seid tegureid tuleb arvesse võtta kindlakstegemisel, kas see riivab esimese kaitst-
tud teenuse osutaja huve [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artikli 5 tähenduses?

Täpsemalt:

Kas juhul, kui esimene ettevõtja edastab programmi sisu (mis sisaldab videokaad-
reid, taustaheli ja ingliskeelseid kommentaare) kodeeritult teisele ettevõtjale, kes
omakorda edastab programmi sisu (millele ta on lisanud oma logo ja mõnikord
täiendavad audiokommentaari) üldsusele:

a) kujutab edastamine esimese ettevõtja poolt endast „teleringhäälingut” kui
kaitstud teenust [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artikli 2 punkti a ja [„piiri-
deta televisiooni” direktiivi] artikli 1 punkti a tähenduses;

- b) peab esimene ettevõtja olema ringhäälinguorganisatsioon [„piirideta televisiooni” direktiivi] artikli 1 punkti b tähenduses, et teda võiks pidada [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artikli 2 punkti a tähenduses „teleringhäälingu” kui kaitstud teenuse osutajaks;
- c) tuleb [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artiklit 5 tõlgendada nii, et see annab esimesele ettevõtjale õiguse esitada tsiviilhagi seoses ebaseaduslike seadmetega, mis võimaldavad juurdepääsu programmile kujul, milles seda edastab teine ettevõtja, kas:
- i) sellepärast, et niisuguseid seadmeid tuleb pidada seadmeteks, mis annavad edastatud signaali kaudu juurdepääsu esimese ettevõtja oma teenusele, või
 - ii) sellepärast, et esimene ettevõtja on kaitstud teenuse osutaja, kelle huve ebaseaduslik tegevus riivab (sest need seadmed võimaldavad loata juurdepääsu kaitstud teenusele, mida osutab teine ettevõtja)?
- d) Kas vastust teise küsimuse punktile c muudab see, kas esimene ja teine teenuseosutaja kasutavad erinevaid dekodeerimissüsteeme ja tingimusjuurdepääsuseadmeid?
3. Kas „omamine äriistel eesmärkidel” [tingimusjuurdepääsu] direktiivi artikli 4 punkti a tähenduses puudutab ainult omamist ebaseaduslike seadmetega äri-tehingute tegemise (näiteks nende müümise) eesmärgil või laieneb see mõiste ka seadme lõpptarbija poolsele omamisele ükskõik millist liiki tegevuse raames?

4. Kas juhul, kui filmi, muusikateose või helisalvestise järjestikuseid osi (käesoleval juhul digitaalvideo kaadrid ja audiokaadrid) luuakse i) dekodeerimise või ii) kopeerimise teost on filmiga teleekraanil ning kogu teos reprodutseeritakse, kui käsitleda järjestikuseid osi koos, kuid kui igal hetkel eksisteerib ainult piiratud arv osi:
- a) tuleb küsimust, kas need teosed reprodutseeriti tervikuna või osaliselt, hinnata siseriiklike autoriõiguse normide alusel, mis puudutavad autoriõigusega kaitstud teose ebaseadusliku reprodutseerimise mõistet, või on tegemist [autoriõiguse direktiivi] artikli 2 tõlgendamise küsimusega?
 - b) Kui tegemist on [autoriõiguse direktiivi] artikli 2 tõlgendamise küsimusega, siis kas siseriiklik kohus peaks lähtuma iga teose kõikidest osadest kui tervikust või ainult piiratud arvust osadest, mis eksisteerivad igal hetkel? Juhul kui õige on viimane lahendus, siis millist kriteeriumi peaks siseriiklik kohus kohaldama, kui ta otsustab, kas teosed reprodutseeriti osaliselt selle artikli tähenduses?
 - c) Kas artiklis 2 nimetatud reprodutseerimisõigus laieneb siirdamiseks vajalike kaadrite loomisele teleekraanil?
5. a) Kas siirdamiseks vajalikke teose koopiasid, mis luuakse satelliittelevisiooni dekodeerimis- või dekodeerimisega ühendatud teleekraanil ning mille ainus eesmärk on võimaldada teost kasutada viisil, mida muidu ei ole seadusega piiratud, tuleb käsitleda nii, et neil on „iseseisev majanduslik tähtsus” [autoriõiguse direktiivi] artikli 5 lõike 1 tähenduses, sest niisugused koopiad on ainus alus sellele, et õiguste omanik võib saada tasu oma õiguste kasutamise eest?

- b) Kas vastust viienda küsimuse punktile a muudab i) see, kas siirdamiseks vajalikel koopiatel on mingi neile omane väärtus, või ii) see, kas siirdamiseks vajalikud koopiad sisaldavad väikest osa teoste kogumist ja/või muid objekte, mida muidu saaks kasutada ilma autoriõigust rikkumata, või iii) see, kas õiguste omanikult teises liikmesriigis ainulitsentsi saanud isik on juba saanud tasu teose kasutamise eest selles liikmesriigis?
6. a) Kas autoriõigusega kaitstud teos edastatakse üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu [autoriõiguse direktiivi] artikli 3 tähenduses, kui satelliitsaateid võetakse vastu ärruumides (näiteks baaris) ning edastatakse või näidatakse nendes ruumides ühe teleekraani ja kõlarite abil üldsuse hulka kuuluvatele isikutele, kes nendes ruumides viibivad?
- b) Kas vastust kuuenda küsimuse punktile a muudab see, kui:
- i) kohalviibivad üldsuse hulka kuuluvad isikud kujutavad endast uusi vaatatajaid, keda ringhäälinguorganisatsioon ei ole arvesse võtnud (käesoleval juhul seetõttu, et ühes liikmesriigis kodus kasutamiseks mõeldud dekodeerimiskaarti kasutatakse teises liikmesriigis klientidest vaatajaskonna jaoks);
- ii) üldsuse hulka kuuluvad isikud ei ole siseriikliku õiguse kohaselt tasu maksev vaatajaskond ning
- iii) teleringhäälingusignaali võetakse vastu antenni või satelliitantenniga, mis asetseb nende ruumide katusel või kõrval, kus paikneb televiisor?

- c) Kui vastus punkti b ükskõik millisele osale on jaatav, siis milliseid tegureid tuleb arvesse võtta, et teha kindlaks, kas tegemist on teose edastamisega kohast, kus üldsuse hulka kuuluvad isikud ei viibi?

7. Kas see, kui siseriiklikes autoriõiguse normides on ette nähtud, et juhul kui satelliitlevise kaasatud teoste siirdamiseks vajalikke koopiaid luuakse satelliitdekoodris või telekraanil, rikutakse saate vastuvõturiigi õiguse kohaselt autoriõigust, on [satelliitlevi direktiiviga] ning EÜ artiklitega 28, 30 ja 49 koosõlas? Kas olukorda muudab see, kui saade dekodeeritakse satelliitdekodeerimiskaardi abil, mille on väljastanud teises liikmesriigis asuv satelliitleviteenuse osutaja tingimusel, et satelliitdekodeerimiskaarti on lubatud kasutada ainult selles teises liikmesriigis?

8. a) Kui vastus esimesele küsimusele on, et tingimusjuurdepääsuseadme, mille on valmistanud teenuseosutaja või mis on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul, saab „ebaseaduslik seade” [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artikli 2 punkti e tähenduses, kui seda kasutatakse väljaspool teenuseosutaja antud loa kohaldamisala, et võimaldada juurdepääsu kaitstud teenusele, siis mis on õiguse konkreetne ese, kui võtta arvesse põhifunktsiooni, mis on sellele antud tingimusjuurdepääsu direktiivis?

b) Kas EÜ artiklitega 28 ja 49 on vastuolus esimeses liikmesriigis niisuguse siseriikliku õigusnormi rakendamine, mille kohaselt on õigusvastane importida või müüa satelliitdekodeerimiskaarti, mille on väljastanud teises liikmesriigis

asuv satelliitleviteenuse osutaja tingimusel, et satelliitdekodeerimiskaarti on lubatud kasutada ainult selles teises liikmesriigis?

- c) Kas vastust muudab see, kui satelliitdekodeerimiskaart on teises liikmesriigis lubatud ainult isiklikuks tarbeks ja kodus kasutamiseks, kuid esimeses liikmesriigis kasutatakse seda ärilistel eesmärkidel?
9. Kas EÜ artiklitega 28 ja 30 või EÜ artikliga 49 on vastuolus niisuguse siseriikliku autoriõigust käsitleva õigusnormi rakendamine, mille kohaselt on õigusvastane esitada või mängida muusikateost üldsusele, kui see teos on hõlmatud kaitstud teenusega, millele on olemas juurdepääs ja mida mängitakse üldsusele satelliitdekodeerimiskaardi abil, kui selle kaardi on väljastanud teises liikmesriigis asuv teenuseosutaja tingimusel, et satelliitdekodeerimiskaarti on lubatud kasutada ainult selles teises liikmesriigis? Kas olukord on teistsugune, kui see muusikateos on kaitstud teenuse kui terviku ebaoluline element ning teenuse teiste elementide näitamine või mängimine üldsusele ei ole siseriiklike autoriõiguse normidega keelatud?
10. Kui programmi sisu pakkuja sõlmib hulga ainulitsentsi lepinguid, millest igaüks on mõeldud ühe või mitme liikmesriigi territooriumi jaoks ja mille kohaselt on ringhäälinguorganisatsioonil lubatud edastada programmi sisu ainult sellel territooriumil (kaasa arvatud satelliidi abil) ning igas litsentsilepingus sisaldub lepinguline kohustus, mille kohaselt peab ringhäälinguorganisatsioon hoidma ära selle, et tema satelliitdekodeerimiskaarte, mis võimaldavad võtta vastu litsentsilepingu esemeks oleva programmi sisu, kasutatakse väljaspool litsentsilepinguga hõlmatud territooriumi, siis millist õiguslikku kriteeriumi peaks siseriiklik kohus

kohaldama ja milliseid asjaolusid arvesse võtma, kui ta otsustab, kas selle lepingulise piiranguga rikutakse EÜ artikli 81 lõikes 1 kehtestatud keeldu?

Täpsemalt:

- a) Kas EÜ artikli 81 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et seda kohaldatakse kõnealuse kohustuse suhtes üksnes seetõttu, et selle eesmärgiks peetakse konkurentsi takistamist, piiramist või kahjustamist?

- b) Kas jaatava vastuse korral tuleb ka tõendada, et lepinguline kohustus takistab, piirab või moonutab konkurentsi oluliselt, selleks et see kohustus kuuluks EÜ artikli 81 lõikes 1 kehtestatud keeldu kohaldamisalasse?"

⁵⁵ Kohtuasjas C-429/08 otsustas High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Millistel asjaoludel on tingimusjuurdepääsuseade „ebaseaduslik seade” [tingimusjuurdepääsu direktiivi] artikli 2 punkti e tähenduses?

2. Täpsemalt, kas tingimusjuurdepääsuseade on „ebaseaduslik seade”, kui see on soetatud järgmistel asjaoludel:
 - i) tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning algselt väljastati see piiratud lepingulise loa kasutada seadet juurdepääsu saamiseks kaitstud teenusele üks-

nes esimeses liikmesriigis, kuid seda kasutati juurdepääsu saamiseks samale kaitstud teenusele mõnes teises liikmesriigis; ja/või

ii) tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning algselt omandati ja/või aktiveeriti see vale nime ja elukoha aadressi alusel esimeses liikmesriigis, vältides seega lepingulisi territoriaalseid piiranguid, mis on kehtestatud selliste seadmete ekspordimisele kasutamiseks väljaspool esimest liikmesriiki, ja/või

iii) tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning algselt väljastati see lepingulise tingimusega, et seade on üksnes koduseks või erakasutuseks, mitte äriots-
tarbeliseks kasutuseks (mille eest tuleb tasuda kõrgemat abonenttasu), kuid seda kasutati Ühendkuningriigis ärielistel eesmärkidel ehk jalgpallimängude otseülekannete näitamiseks pubis?

3. Kui vastus teise küsimuse mis tahes osale on eitav, siis kas direktiivi artikli 3 lõikega 2 on vastuolus see, kui liikmesriik tugineb oma seadusele, mis keelab selliste tingimusjuurdepääsuseadmete kasutamise eespool teises küsimuses kirjeldatud asjaoludel?

4. Kui vastus teise küsimuse mis tahes osale on eitav, siis kas direktiivi artikli 3 lõige 2 on õigusvastane:

a) põhjusel, et see on diskrimineeriv ja/või ebaproportsionaalne; ja/või

b) põhjusel, et see on vastuolus EÜ asutamislepingust tulenevate vaba liikumise õigustega, ja/või

c) mingil muul põhjusel?

5. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas direktiivi artikli 3 lõige 1 ja artikkel 4 on õigusvastased põhjusel, et nendest tulenevalt on liikmesriigid kohustatud kehtestama piiranguid „ebaseaduslike seadmete” importimisele teistest liikmesriikidest ja muudele „ebaseaduslike seadmetega” seotud tehingutele olukorras, kus neid seadmeid võib seaduslikult importida ja/või kasutada selleks, et võtta vastu satelliitlevi teel edastatavaid piiriüleseid ringhäälinguteenuseid vastavalt EÜ artiklitest 28 ja 30 tulenevatele kaupade vaba liikumise eeskirjadele ja/või EÜ artiklist 49 tulenevale teenuste osutamise ja saamise vabadusele?

6. Kas EÜ artiklitega 28, 30 ja/või 49 on vastuolus, niisuguse siseriikliku õigusnormi (nagu [autoriõiguse, tööstusdisaini ja patendiseaduse] § 297) rakendamine, mille kohaselt peetakse süüteoks Ühendkuningriigis asuvast kohast osutatud ringhäälinguteenuse hulka kuuluva programmi pettuse teel vastuvõtmist eesmärgiga vältida programmi vastuvõtmisele kohaldatava mis tahes hinna maksmist ühel järgmistest asjaoludest:

i) tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning algselt väljastati see piiratud lepingulise loaga kasutada seadet juurdepääsu saamiseks kaitstud teenusele üksnes esimeses liikmesriigis, kuid seda kasutati juurdepääsu saamiseks samale

kaitstud teenusele mõnes teises liikmesriigis (käesoleval juhul Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigis); ja/või

ii) tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning algselt omandati ja/või aktiveeriti see vale nime ja elukoha aadressi alusel esimeses liikmesriigis, vältides seega lepingulisi territoriaalseid piiranguid, mis on kehtestatud selliste seadmete eksportimisele kasutamiseks väljaspool esimest liikmesriiki, ja/või

iii) tingimusjuurdepääsuseadme on valmistanud teenuseosutaja või see on valmistatud teenuseosutaja nõusolekul ning algselt väljastati see lepingulise tingimusega, et seade on üksnes koduseks või erakasutuseks, mitte äriots-
tarbeliseks kasutuseks (mille eest tuleb tasuda kõrgemat abonenttasu), kuid seda kasutati Ühendkuningriigis ärilistel eesmärkidel ehk jalgpallimängude otseülekannete näitamiseks pubis?

7. Kas kõnealuse siseriikliku seaduse rakendamine on igal juhul välistatud põhjusel, et sellest tuleneb EÜ artikliga 12 vastuolus olev diskrimineerimine, või muul põhjusel, kuivõrd siseriiklik seadus kehtib Ühendkuningriigis asuvast kohast osutatud ringhäälinguteenuse hulka kuuluvate programmide suhtes, kuid mitte sellise teenuse suhtes, mis on osutatud mõnest teisest liikmesriigist?

8. Kui programmi sisu pakkuja sõlmib hulga ainulitsentsi lepinguid, millest igaüks on mõeldud ühe või mitme liikmesriigi territooriumi jaoks ja mille kohaselt on ringhäälinguorganisatsioonil lubatud edastada programmi sisu ainult sellel

III – Eelotsuse küsimused

A – Normid, mis on seotud teistest liikmesriikidest pärinevate kodeeritud saadete vastuvõtmisega

1. Sissejuhatavad märkused

- 57 Kõigepealt tuleb täpsustada, et käesolevad kohtuasjad puudutavad üksnes „Premier League’i” mängu sisaldavate saadete satelliitlevi teel üldsusele edastamist selliste ringhäälinguorganisatsioonide poolt nagu Multichoice Hellas. Seega on käesoleval juhul ainsana asjakohane audiovisuaalse edastuse osa, mis seisneb ringhäälinguorganisatsioonide poolt nende saadete üldsusele edastamises vastavalt satelliitlevi direktiivi artikli 1 lõike 2 punktidele a ja b, kusjuures see toiming tehakse liikmesriigist, kus programmi sisaldavad signaalid juhitakse satelliitlevi ahelasse (edaspidi „saate päritoluriik”), see tähendab antud juhul Kreeka Vabariigist.
- 58 Seevastu edastamise eelnev osa, mis leiab aset FAPL-i ja nende organisatsioonide vahel ning mis seisneb kõnealuseid mängu sisaldavate audio- ja videoandmete ülekandmises, ei ole käesoleval juhul asjakohane, kuna selline edastamine võib toimuda ka muude telekommunikatsiooni vahendite kaudu kui need, mida kasutavad põhi-kohtuasja pooled.
- 59 Edasi ilmneb toimikust, et vastavalt FAPL-i ja asjaomaste ringhäälinguorganisatsioonide vahel sõlmitud litsentsilepingutele on kõnealused saated mõeldud üksnes selle

saate päritoluriigi üldsusele ning et need organisatsioonid peavad seega tagama, et nende satelliitülekandeid on võimalik vastu võtta ainult selles riigis. Sellest tulenevalt peavad nimetatud organisatsioonid oma ülekanded kodeerima ja väljastama dekodeerimisseadmeid üksnes isikutele, kes elavad saate päritoluriigi territooriumil.

- 60 Lõpuks ei ole vaidlust selle üle, et pubide omanikud kasutavad selliseid dekodeerimisseadmeid väljaspool kõnealust liikmesriiki ja seega ringhäälinguorganisatsioonide tahte vastaselt.
- 61 Selles kontekstis soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud oma küsimuste esimeses osas teada, kas dekodeerimisseadmete niisugune kasutamine kuulub tingimusjuurdepääsu direktiivi kohaldamisalasse ja milline on selle mõju kõnealusele kasutamisele. Seejärel soovivad nad juhul, kui seda aspekti ei ole direktiiviga ühtlustatud, teada, kas ETLT artiklitega 34, 36, 56 ja 101 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid ja litsentsilepingud, milles on kehtestatud keeld kasutada välismaiseid dekodeerimisseadmeid.

2. Tingimusjuurdepääsu direktiiv

a) Tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 2 punkti e tähenduses mõiste „ebaseaduslik seade” tõlgendamine (esimene küsimus kohtuasjas C-403/08 ning esimene ja teine küsimus kohtuasjas C-429/08)

- 62 Nende küsimustega soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt teada, kas mõistet „ebaseaduslik seade” tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 2 punkti e tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ka välismaiseid dekodeerimisseadmeid,

sealhulgas neid, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, ja neid, mille kasutamisel rikutakse lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel.

- 63 Selles suhtes tuleb esiteks meenutada, et tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 2 punktis e on mõiste „ebaseaduslik seade” määratletud kui kõik seadmed või igasugune tarkvara, mis on „kavandatud” või „kohandatud”, et võimaldada kaitstud teenusele arusaadaval kujul juurdepääsu ilma teenuse osutaja loata.
- 64 See sõnastus piirdub üksnes seadmetega, millega on enne nende kasutuselevõttu tehtud käsitsi või automatiseeritult toiminguid ja mis võimaldavad kaitstud teenuseid vastu võtta nende teenuste osutajate nõusolekuta. Järelikult puudutab see sõnastus üksnes seadmeid, mis on valmistatud või mida on muudetud, kohandatud või ümber kohandatud ilma teenuseosutaja loata, ning see ei hõlma välismaiste dekodeerimis-seadmete kasutamist.
- 65 Teiseks tuleb märkida, et tingimusjuurdepääsu direktiivi põhjendustes 6 ja 13, mis sisaldavad täpsustusi mõiste „ebaseaduslik seade” kohta, on viidatud vajadusele viidelda ebaseaduslike seadmete vastu, mis „võimaldavad tasuta ligipääsu” kaitstud teenustele, ning selliste ebaseaduslike seadmete turuleviimise vastu, mis võimaldavad või hõlbustavad „loata kõrvalehoidmist tehnoloogilistest meetmetest”, mis on võetud selleks, et kaitsta seaduslikult pakutud teenuse tasu.
- 66 Välismaised dekodeerimisseadmed ega seadmed, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, ega ka seadmed, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel, ei kuulu ühessegi neist kategooriatest. Kõik need seadmed on nimelt valmistatud ja turule viidud teenuseosutaja loal, need ei võimalda tasuta ligipääsu kaitstud teenustele ning

need ei võimalda ega hõlbusta kõrvalehoidmist tehnoloogilistest meetmetest, mis on võetud selleks, et kaitsta nende teenuste eest tasu saamist, arvestades, et turuleviimise liikmesriigis on tasu makstud.

- 67 Eespool toodud silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et mõistet „eba-seaduslik seade” tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 2 punkti e tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma välismaiseid dekodeerimisseadmeid ega seadmeid, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, ega ka seadmeid, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel.

b) Tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 3 lõike 2 tõlgendamine (kolmas küsimus kohtuasjas C-429/08)

- 68 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 3 lõikega 2 on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis takistavad kasutamast välismaiseid dekodeerimisseadmeid, sealhulgas neid, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, või neid, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel.
- 69 Vastavalt tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 3 lõikele 2 ei tohi liikmesriigid direktiiviga kooskõlastatud valdkonda kuulumise tõttu piirata kaitstud teenuste ja tingimusjuurdepääsuseadmete vaba liikumist, piiramata selle direktiivi artikli 3 lõikest 1 tulenevaid kohustusi.

- 70 Selles suhtes tuleb märkida, et viimati nimetatud sättega on kehtestatud kohustused tingimusjuurdepääsu direktiiviga kooskõlastatud valdkonnas – mis on artikli 2 punktis f määratletud kui kõik artiklis 4 täpsustatud rikkumisi käsitlevad sätted – ning selles on eelkõige nõutud, et liikmesriigid keelustaksid artiklis 4 loetletud tegevused.
- 71 Kõnealune artikkel 4 puudutab siiski üksnes tegevusi, mis on ebaseaduslikud seetõttu, et nendega kaasneb selle direktiivi tähenduses ebaseaduslike seadmete kasutamine.
- 72 Välismaised dekodeerimisseadmed, sealhulgas need, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, või need, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel, ei kujuta endast käesoleva kohtuotsuse punktides 63–67 nähtuvalt selliseid ebaseaduslikke seadmeid.
- 73 Järelikult ei kuulu tegevused, millega kaasneb selliste seadmete kasutamine, ega neid tegevusi keelustavad siseriiklikud õigusnormid tingimusjuurdepääsu direktiiviga kooskõlastatud valdkonda.
- 74 Neil asjaoludel tuleb esitatud küsimusele vastata, et tingimusjuurdepääsu direktiivi artikli 3 lõikega 2 ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis takistavad kasutamisest välismaiseid dekodeerimisseadmeid, sealhulgas neid, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, ja neid, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel, kuna niisugused õigusnormid ei kuulu selle direktiiviga kooskõlastatud valdkonda.

c) Muud küsimused tingimusjuurdepääsu direktiivi kohta

- ⁷⁵ Võttes arvesse kohtuasjas C-403/08 esimesele küsimusele ning kohtuasjas C-429/08 esimesele ja kolmandale küsimusele antud vastuseid, ei ole vaja analüüsida kohtuasjas C-403/08 esitatud teist ja kolmandat küsimust ning kaheksanda küsimuse punkti a ega ka kohtuasjas C-429/08 esitatud neljandat ja viiendat küsimust.

3. EL toimimise lepingu eeskirjad kaupade ja teenuste vaba liikumise valdkonnas

a) Välismaiste dekodeerimisseadmete importimise, müümise ja kasutamise keeld (kaheksanda küsimuse punkt b ja üheksanda küsimuse esimene osa kohtuasjas C-403/08 ning kuuenda küsimuse punkt i kohtuasjas C-429/08)

- ⁷⁶ Nende küsimustega soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt teada, kas ELTL artikleid 34, 36 ja 56 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on ebaseaduslik importida, müüa ja kasutada selles riigis välismaiseid dekodeerimisseadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu kodeeritud satelliitteenusele, mis pärineb teisest liikmesriigist ja sisaldab esimese riigi õigusnormidega kaitstavaid objekte.

i) Kohaldatavate õigusnormide kindlakstegemine

- 77 Niisugused siseriiklikud õigusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, puudutavad nii kodeeritud ringhäälinguteenuste piiriülest osutamist kui ka liidu piires selliste välismaiste dekodeerimisseadmete liikumist, mis võimaldavad neid teenuseid dekodeerida. Neil asjaoludel tekib küsimus, kas kõnealuseid õigusnorme tuleb analüüsida teenuste osutamise vabaduse või kaupade vaba liikumise seisukohast.
- 78 Sellega seoses ilmneb kohtupraktikast, et juhul kui siseriiklik meede mõjutab nii kaupade vaba liikumist kui ka teenuste osutamise vabadust, hindab Euroopa Kohus meedet üldjuhul ainult seoses ühega neist kahest põhivabadusest, kui üks neist vabadustest osutub teise suhtes täiesti teisejärguliseks ja seda võib käsitleda koos viimasega (vt 24. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-275/92: Schindler, EKL 1994, lk I-1039, punkt 22, ja 2. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-108/09: Ker-Optika, EKL 2010, lk I-12213, punkt 43).
- 79 Telekommunikatsiooni alal on need kaks valdkonda siiski sageli tihedalt seotud, ilma et ühte saaks pidada teise suhtes täiesti teisejärguliseks. See on nimelt nii, kui siseriiklikud õigusnormid reguleerivad telekommunikatsiooni seadmete – nagu dekodeerimisseadmed – tarnimist, selleks et täpsustada nõudeid, millele need seadmed peavad vastama, või määrata kindlaks tingimused, mille korral võib neid seadmeid turustada, mistõttu sellisel juhul tuleb samal ajal analüüsida mõlemat põhivabadust (vt selle kohta 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-390/99: Canal Satélite Digital, EKL 2002, lk I-607, punktid 29–33).
- 80 Seda arvestades tuleb juhul, kui õigusnormid puudutavad kõnealuses valdkonnas tegevust, mille puhul on eriti olulised ettevõtjate osutatud teenused, samas kui telekommunikatsiooni seadmete tarnimine on selle tegevusega seotud ainult teisejärguliselt, seda tegevust analüüsida üksnes teenuste osutamise vabaduse seisukohast.

- 81 See kehtib nimelt juhul, kui selliste seadmete kasutusse andmine on üksnes konkreetne samm teenuse korralduses või toimimises ja kui see tegevus ei ole eesmärk iseeneses, vaid on mõeldud selleks, et võimaldada teenust kasutada. Neil asjaoludel ei saa tegevust, mis seisneb niisuguste seadmete kasutusse andmises, hinnata sõltumatusena tegevusest, mis on seotud teenusega, millega see esimene tegevus kaasneb (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Schindler, punktid 22 ja 25).
- 82 Põhikohtuasjade kohta tuleb märkida, et siseriiklikud õigusnormid ei ole suunatud dekodeerimisseadmete reguleerimisele eesmärgiga määrata kindlaks nõuded, millele need seadmed peavad vastama, või kehtestada nende turustamise tingimused. Kõnealustes õigusnormides käsitletakse neid seadmeid nimelt üksnes vahenditena, mis võimaldavad abonentidel kodeeritud ringhäälinguteenuseid kasutada.
- 83 Arvestades, et nende õigusnormide eesmärk on seega eelkõige teenuste osutamise vabadus, samas kui kaupade vaba liikumise valdkond osutub võrreldes teenuste osutamise vabadusega täiesti teisejärguliseks, tuleb neid õigusnorme hinnata viimati nimetatud vabaduse seisukohast.
- 84 Sellest lähtudes tuleb niisuguseid õigusnorme analüüsida ELTL artikli 56 alusel.

ii) Teenuste osutamise vabaduse piirangu esinemine

- 85 ELTL artikkel 56 nõuab teenuste osutamise vabaduse kõigi piirangute kaotamist, isegi kui need on samaväärselt kohaldatavad nii selle riigi kui ka teiste liikmesriikide teenuseosutajatele, kui need võivad keelata, takistada või muuta vähem atraktiivseks selle teenuseosutaja tegevuse, kelle asukoht on mõnes teises liikmesriigis, kus

ta õiguspäraselt osutab sarnaseid teenuseid. Lisaks on teenuste osutamise vabadus mõeldud nii teenuste osutaja kui kasutaja jaoks (vt eelkõige 8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-42/07: Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, EKL 2009, lk I-7633, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika).

⁸⁶ Põhikohtuasjades on siseriiklike õigusnormidega keelustatud riigi territooriumil selliste välismaiste dekodeerimiseseadmete import, müük ja kasutamine, mis võimaldavad juurdepääsu teisest liikmesriigist pärinevatele satelliitlevi teenustele.

⁸⁷ Arvestades aga, et juurdepääs sellistele satelliitlevi teenustele, nagu on kõne all põhikohtuasjades, eeldab niisuguse seadme valdamist, mille väljastamisele kehtib lepinguline piirang, mille kohaselt võib seda seadet kasutada üksnes saate päritoluriigi territooriumil, on asjaomaste siseriiklike õigusnormidega vastuolus nende teenuste vastuvõtmine isikute poolt, kes elavad väljaspool saate päritoluriiki ehk käesoleval juhul Ühendkuningriigis. Järelikult takistavad kõnealused õigusnormid nende isikute juurdepääsu nende teenustele.

⁸⁸ Selliste teenuste vastuvõtmise takistamine lähtub küll esmalt lepingutest, mille on ringhäälinguorganisatsioonid sõlminud oma klientidega ja milles kajastuvad omakorda territoriaalsed piirangud, mis sisalduvad nende organisatsioonide ja intellektuaalomandi õiguste omanike vahel sõlmitud lepingutes. Kuna kõnealuste õigusnormidega on nendele piirangutele antud õiguslik kaitse ja on ette nähtud nende järgimise kohustus, mille eiramise korral võidakse määrata tsiviilõiguslikke ja rahalisi karistusi, on siiski nende normide endiga piiratud teenuste osutamise vabadust.

- 89 Eelnevast järeldub, et kõnealused õigusnormid kujutavad endast teenuste osutamise vabaduse piirangut, mis on ETL artikliga 56 keelatud, välja arvatud juhul, kui neile leidub objektiivne õigustus.

iii) Teenuste osutamise vabaduse piirangu õigustamine intellektuaalomandi õiguste kaitse eesmärgiga

– Euroopa Kohtule esitatud märkused

- 90 FAPL jt, MPS, Ühendkuningriigi valitsus, Prantsuse valitsus ja Itaalia valitsus väidavad, et põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide aluseks olevat piirangut võib õigustada intellektuaalomandi õiguste omanike õiguste seisukohast, kuna need on vajalikud nende omanike nõuetekohase tasu tagamiseks, sest niisugune tasu eeldab, et viimastel on õigus seda nõuda oma teoste või muude kaitstud objektide kasutamise eest igas liikmesriigis ning anda selleks territoriaalne ainuõigus.

- 91 Selles suhtes on kõnealused huvitatud isikud nimelt seisukohal, et kui territoriaalset ainuõigust ei kaitsta, ei ole intellektuaalomandi õiguste omanikul enam võimalik saada ringhäälinguorganisatsioonidelt litsentside eest nõuetekohast tasu, arvestades, et spordiürituste otseülekannete edastamine on kaotanud osa oma väärtusest. Ringhäälinguorganisatsioonid ei ole nimelt huvitatud omandama litsentse väljaspool saate päritoluriigi territooriumi. Kõikide nende riikide territooriumide jaoks, kus elavad potentsiaalsed kliendid, litsentside omandamine ei paku huvi rahalisest aspektist, kuna selliste litsentside hinnad on äärmiselt kõrged. Seega omandavad ringhäälinguorganisatsioonid litsentsid asjaomaste teoste edastamiseks ainult ühe liikmesriigi territooriumil. Nad on aga valmis maksma suurt lisatasu, tingimusel et neile on tagatud

territoriaalne ainuõigus, kuna see võimaldab neil oma konkurentidest eristuda ning seega täiendavaid kliente ligi meelitada.

- ⁹² QC Leisure jt, K. Murphy, komisjon ja EFTA järelevalveamet väidavad, et ringhäälinguteenuste osutamise vabaduse niisugust piirangut ei saa õigustada, kuna see piirang toob kaasa siseturu eraldamise.

– Euroopa Kohtu vastus

- ⁹³ Sellise piirangu õigustuse analüüsimiseks, nagu on kõne all põhikohtuasjades, tuleb meenutada, et asutamislepinguga tagatud põhivabaduste piirangut võib õigustada üksnes ülekaaluka üldise huviga, kui see piirang on sobiv taotletava eesmärgi saavutamiseks ega lähe kaugemale sellest, mis on eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt selle kohta 5. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-222/07: UTECA, EKL 2009, lk I-1407, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- ⁹⁴ Mis puudutab kõigepealt lubatavaid õigustusi, siis nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et niisugust piirangut võib õigustada eelkõige ülekaaluka üldise huviga, mis seisneb intellektuaalomandi õiguste kaitstes (vt selle kohta 18. märtsi 1980. aasta otsus kohtuasjas 62/79: Coditel jt, nn Coditel I, EKL 1980, lk 881, punktid 15 ja 16, ning 20. jaanuari 1981. aasta otsus liidetud kohtuasjades 55/80 ja 57/80: Musik-Vertrieb membran ja K-tel International, EKL 1981, lk 147, punktid 9 ja 12).

- 95 Niisiis tuleb esmalt kindlaks teha, kas FAPL võib tugineda sellistele õigustele, mis võivad õigustada asjaolu, et põhikohtuasjas kõne all olevate siseriiklike õigusnormidega on tema kasuks kehtestatud kaitse, mis kujutab endast teenuste osutamise vabaduse piirangut.
- 96 Selles suhtes tuleb märkida, et FAPL ei saa tugineda autoriõigusele „Premier League’i” mängudele endile, kuna need ei ole käsitatavad „teostena”.
- 97 Teose kvalifikatsiooni andmiseks peaks asjaomane objekt olema algupärane selles mõttes, et see on autori enese intellektuaalne looming (vt selle kohta 16. juuli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-5/08: Infopaq International, EKL 2009, lk I-6569, punkt 37).
- 98 Spordiüritusi ei saa aga pidada intellektuaalseks loominguks, mis oleks kvalifitseeritav teosena autoriõiguse direktiivi tähenduses. See kehtib eriti jalgpallivõistluste kohta, mida piiravad mängureeglid, mis ei jäta ruumi loomevabadusele autoriõiguse tähenduses.
- 99 Neil asjaoludel ei kaitsta spordiüritusi autoriõiguse alusel. Lisaks on selge, et liidu õigus ei kaitse neid intellektuaalomandi valdkonnas ka ühelgi muul alusel.
- 100 Spordiüritused kui sellised on ainulaadsed ja selles tähenduses algupärased, mistõttu võivad need muutuda objektideks, mis väärivad sarnast kaitset nagu teosed, kusjuures selline kaitse võidakse olenevalt olukorrast anda erinevates siseriiklikes õiguskordades.

- 101 Selles suhtes tuleb märkida, et ELTL artikli 165 lõike 1 teise lõigu kohaselt panustab liit Euroopa spordiküsimuste edendamisse, võttes arvesse selle eripära, vabatahtlikkusel põhinevaid struktuure ning selle sotsiaalset ja kasvatuslikku funktsiooni.
- 102 Neil asjaoludel on liikmesriigil lubatud spordiüritusi kaitsta vajaduse korral intellektuaalomandi kaitse korras, kehtestades siseriiklikud erinormid või tunnustades kooskõlas liidu õigusega kaitset, mis on nendele üritustele antud lepinguliste instrumentidega, mille on sõlminud isikud, kellel on õigus teha neid üritusi puudutav audiovisuaalmaterjal üldsusele kättesaadavaks, isikutega, kes soovivad seda materjali enda valitud üldsusele edastada.
- 103 Selles suhtes tuleb lisada, et liidu seadusandja nägi ette selle õiguse teostamise liikmesriikide poolt, kuivõrd ta viitas direktiivi 97/36 põhjenduses 21 sündmustele, mille on ette valmistanud ürituse korraldaja, kellel on seaduslik õigus müüa selle sündmusega seotud õigusi.
- 104 Järelikult olukorras, kus asjaomaste siseriiklike õigusnormidega soovitakse anda spordiüritustele kaitse – mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab kontrollima –, ei ole niisugune kaitse liidu õigusega üldjuhul vastuolus ning need õigusnormid võivad seega õigustada teenuste vaba liikumise sellist piirangut, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 105 Siiski on veel vaja, et niisugune piirang ei läheks kaugemale sellest, mis on intellektuaalomandi kaitse eesmärgi saavutamiseks vajalik (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus UTECA, punktid 31 ja 36).

- 106 Siinkohal tuleb meenutada, et erandid vaba liikumise põhimõttest võivad olla lubatud üksnes juhul, kui need on õigustatud asjaomase intellektuaalomandi konkreetseks esemeks olevate õiguste kaitsmisega (vt selle kohta 23. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-115/02: Rioglass ja Transremar, EKL 2003, lk I-12705, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 107 Selles küsimuses nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et niisuguse konkreetse eseme eesmärk on nimelt tagada asjaomaste õiguste omanikele, et kaitstakse nende õigust kasutada kaitstud objektide ringlusesse laskmist või kasutusse andmist ärilisel eesmärgil, andes tasu eest litsentse (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Musik-Vertrieb membran ja K-tel International, punkt 12, ning 20. oktoobri 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-92/92 ja C-326/92: Phil Collins jt, EKL 1993, lk I-5145, punkt 20).
- 108 Siiski tuleb tõdeda, et niisugune konkreetne ese ei taga asjaomaste õiguste omanikele võimalust nõuda võimalikku suurimat tasu. Kooskõlas selle esemega on neile tagatud – nagu on ette nähtud autoriõiguse direktiivi põhjenduses 10 ja naaberõiguste direktiivi põhjenduses 5 – üksnes nõuetekohane tasu kaitstud objektide igakordse kasutamise eest.
- 109 Selleks et tasu oleks nõuetekohane, peab sellel olema mõistlik suhe osutatud teenuse majanduslikku väärtusesse. Eelkõige peab sellel olema mõistlik suhe nende isikute tegelikkude või potentsiaalsesse arvu, kes seda teenust kasutavad või soovivad kasutada (vt analoogia alusel 22. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-61/97: FDV, EKL 1998, lk I-5171, punkt 15, ning 11. detsembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-52/07: Kanal 5 ja TV 4, EKL 2008, lk I-9275, punktid 36–38).
- 110 Teleringhäälingu valdkonnas peab niisugusel tasul nimelt olema – nagu on kinnitatud satelliitlevi direktiivi põhjenduses 17 – mõistlik suhe asjaomaste saadete parameetritesse, nagu nende saadete tegelik vaatajaskond, võimalik vaatajaskond ja keeleversioon

(vt selle kohta 14. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-192/04: Lagardère Active Broadcast, EKL 2005, lk I-7199, punkt 51).

- 111 Selles kontekstis tuleb kõigepealt rõhutada, et põhikohtuasjas kõne all olevad õiguste omanikud saavad tasu kaitstud objektide edastamise eest saate päritoluriigist, kus vastavalt satelliitlevi direktiivi artikli 1 lõike 2 punktile b loetakse edastamise toiming toimunuks ning kus seega tuleb maksta nõuetekohast tasu.
- 112 Edasi tuleb märkida, et kui asjaomased õiguste omanikud ja ringhäälinguorganisatsioonid on enampakkumise tulemusel sellises tasus kokku leppinud, ei välista miski, et asjaomane õiguste omanik nõuab selle eest summat, mis võtab arvesse tegelikku vaatajaskonda ja võimalikku vaatajaskonda nii saate päritoluriigis kui ka kõigis teistes liikmesriikides, kus kaitstud objekte sisaldavaid saateid samuti vastu võetakse.
- 113 Siinkohal tuleb nimelt meenutada, et satelliitlevi vastuvõtmise – nii nagu see toimub põhikohtuasjas – tingimus on dekodeerimisseadme valdamine. Järelikult on väga täpselt võimalik kindlaks teha nende televaatajate koguarv, kes kuuluvad asjaomase saate tegeliku ja võimaliku vaatajaskonna hulka ehk seega nii saate päritoluriigis kui ka väljaspool seda elavate televaatajate arv.
- 114 Mis puudutab lõpuks lisatasu, mida ringhäälinguorganisatsioonid maksavad territoriaalse ainuõiguse saamise eest, siis ei saa tõepoolest välistada, et nõuetekohase tasu summa väljendab ka asjaomaste saadete erilist laadi, see tähendab nende territoriaalset eksklusiivsust, mistõttu võidakse sel alusel maksta lisatasu.

- 115 Käesoleval juhul makstakse niisugust lisatasu asjaomastele õiguste omanikele selleks, et tagada täielik territoriaalne ainuõigus, mistõttu on eraldatud siseriiklike turgude hinnad kunstlikult erinevad. Niisugune eraldamine ja sellest tulenev hindade kunstlik erinevus on aga vastuolus asutamislepingu põhieesmärgiga, milleks on siseturu saavutamine. Neil asjaoludel ei saa kõnealust lisatasu pidada selle nõuetekohase tasu osaks, mis tuleb asjaomastele õiguste omanikele tagada.
- 116 Järelkult läheb niisuguse lisatasu maksmine kaugemale sellest, mis on õiguste omanikele nõuetekohase tasu tagamiseks vajalik.
- 117 Eespool esitatut silmas pidades tuleb järeldada, et piirangut, mis seisneb keelus kasutada välismaiseid dekodeerimisvahendeid, ei saa õigustada intellektuaalomandi õiguste kaitse eesmärgiga.
- 118 Seda järeldust ei lükka ümber eespool viidatud kohtuotsus Coditel I, millele tuginesid FAPL jt ning MPS oma argumentide põhjendamisel. Selle kohtuotsuse punktis 16 leidis Euroopa Kohus, et asutamislepingu eeskirjad ei saa üldjuhul takistada geograafilisi piiranguid, milles intellektuaalomandi õiguste üleandmise lepingute pooled on kokku leppinud autori ja tema õigusjärglaste kaitseks, ning et ainuüksi asjaolu, et kõnealused geograafilised piirangud ühtivad konkreetsel juhul liikmesriikide piiridega, ei nõua teistsugusele seisukohale asumist.
- 119 Need järeldused kuuluvad siiski konteksti, mis ei sarnane põhikohtuasjadega. Nimelt kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Coditel I, edastasid televisioonioperaatorid teose üldsusele, ilma et neil oleks selle edastuse

päritoluliikmesriigis olnud asjaomaste õiguste omanike luba ja ilma et nad oleksid viimastele tasu maksnud.

120 Seevastu põhikohtuasjades on ringhäälinguorganisatsioonidel üldsusele saateid edastades saate päritoluriigis – mis on selle edastuse päritoluliikmesriik – asjaomastelt õiguste omanikelt saadud luba ning nad maksavad viimastele tasu, kusjuures see tasu võib arvesse võtta ka tegelikku ja võimalikku vaatajaskonda teistes liikmesriikides.

121 Lõpuks tuleb arvesse võtta liidu õiguse arengut, mis on toimunud eelkõige „piirideta televisiooni” direktiivi ja satelliitlevi direktiivi vastuvõtmise tõttu, mille eesmärk on tagada siseriiklike turgude üleminek ühtsele programmide tootmise ja edastamise turule.

iv) Teenuste osutamise vabaduse piirangu õigustamine eesmärgiga kutsuda üldsust jalgpallistaadionidele

122 FAPL jt ning MPS väidavad teise võimalusena, et põhikohtuasjas kõne all olev piirang on vajalik tagamaks, et järgitakse nn keeluaja reeglit, mis keelab Ühendkuningriigis laupäeva pärastlõunal jalgpallimänge üle kanda. Selle reegli eesmärk on kutsuda üldsust vaatama jalgpallimänge staadionidel, eelkõige selliste mängude puhul, mis kuuluvad madalamasse liigasse, kusjuures kõnealust eesmärki ei ole FAPL-i jt ning MPS-i sõnul võimalik saavutada, kui televaatajad Ühendkuningriigis saavad vabalt vaadata „Premier League’i” mängu, mida ringhäälinguorganisatsioonid edastavad teistest liikmesriikidest.

123 Isegi kui oletada, et eesmärk kutsuda üldsust staadionidele võiks õigustada põhivabaduse piirangut, piisab märkimisest, et selle reegli järgimist saab igal juhul tagada lepingulise piiranguga, mis sisaldub õiguste omanike ja ringhäälinguorganisatsioonide vahel sõlmitud litsentsilepingus ja mille kohaselt on need organisatsioonid kohustatud „Premier League’i” mängu keeluaegadel mitte üle kandma. Vaieldamatult kahjustab niisugune meede põhivabadusi vähem kui põhikohtuasjas kõne all oleva piirangu kohaldamine.

124 Sellest järeldub, et piirangut, mis seisneb keelus kasutada välismaiseid dekodeerimis-seadmeid, ei saa õigustada eesmärgiga kutsuda üldsust jalgpallistaadionidele.

125 Kõike eelnevat silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on ebaseaduslik importida, müüa ja kasutada selles riigis välismaiseid dekodeerimis-seadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu kodeeritud satelliitleviteenusele, mis pärineb teisest liikmesriigist ja sisaldab esimese riigi õigusnormidega kaitstavaid objekte.

b) Välismaiste dekodeerimis-seadmete kasutamine valede isikuandmete ja vale aadressi esitamise tulemusel ning nende seadmete kasutamine ärilistel eesmärkidel (kaheksanda küsimuse punkt c kohtuasjas C-403/08 ning kuuenda küsimuse punktid ii ja iii kohtuasjas C-429/08)

126 Oma küsimustega soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt teada, kas käesoleva kohtuotsuse punktis 125 esitatud järelduse lükkavad ümber esiteks asjaolu,

et välismaine dekodeerimisseade omandati või aktiveeriti valede isikuandmete ja vale aadressi alusel, mis esitati kavatsusega hoida kõrvale põhikohtuasjades käsitletavast territoriaalsest piirangust, ning teiseks asjaolu, et seda seadet kasutatakse ärilistel eesmärkidel, kuigi see oli mõeldud erakasutuseks.

- 127 Mis puudutab esimest asjaolu, siis see võib küll tekitada tagajärgi lepingulistes suhetes valed isikuandmed ja vale aadressi esitanud omandaja ning seadme väljastanud isiku vahel, kuivõrd viimane võib nimelt nõuda omandajalt kahjuhüvitist, juhul kui valed isikuandmed ja vale aadress, mille viimane talle esitas, tekitavad talle kahju või teevad ta vastutavaks sellise organisatsiooni ees nagu FAFL. Seevastu ei lükka niisugune asjaolu käesoleva kohtuotsuse punktis 125 nimetatud järeldust ümber, kuna see ei mõjuta nende kasutajate arvu, kes on saadete vastuvõtmise eest maksnud.
- 128 Sama kehtib teise asjaolu suhtes, kui dekodeerimisseadet kasutatakse ärilistel eesmärkidel, kuigi see on mõeldud erakasutuseks.
- 129 Siinkohal tuleb täpsustada, et miski ei välista, et asjaomaste õiguste omanike ja ringhäälinguorganisatsioonide vahel kokku lepitud tasu summa arvutatakse selle alusel, et teatud kliendid kasutavad dekodeerimisseadmeid ärilistel eesmärkidel, samas kui teised kasutavad neid eraotstarbel.
- 130 Jättes selle asjaolu tagajärjed oma klientide kanda, võib ringhäälinguorganisatsioon seega nõuda tema teenustele juurdepääsu eest erinevat tasu olenevalt sellest, kas sellel juurdepääsul on äriline eesmärk või eraotstarve.

131 Oht, et teatud isikud kasutavad välismaiseid dekodeerimisseadmeid neile mõeldud otstarvet eirates, on sarnane sellega, mis tekib juhul, kui dekodeerimisseadmeid kasutatakse puhtalt riigisisestes olukordades, ehk juhul kui neid kasutavad saate päritoluriigi territooriumil elavad kliendid. Neis tingimustes ei saa teine eespool nimetatud asjaolu õigustada teenuste osutamise vabaduse territoriaalset piirangut ning järelikult ei lükka see ümber käesoleva kohtuotsuse punktis 125 esitatud järeldust. See ei mõjuta siiski autoriõiguse seisukohast antavat õiguslikku hinnangut satelliidi kaudu edastatud saatete kasutamisele ärilistel eesmärkidel pärast nende vastuvõtmist, kuivõrd see hindamine toimub käesoleva kohtuotsuse teises osas.

132 Eelnevat silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et käesoleva kohtuotsuse punktis 125 esitatud järeldust ei lükka ümber asjaolu, et välismaine dekodeerimisseade omandati või aktiveeriti valede isikuandmete ja vale aadressi alusel, mis esitati kavatsusega hoida kõrvale põhikohtuasjades käsitletavast territoriaalsest piirangust, ega ka asjaolu, et seda seadet kasutatakse ärilistel eesmärkidel, kuigi see oli mõeldud erakasutuseks.

c) Muud küsimused vaba liikumise kohta (üheksanda küsimuse teine osa kohtuasjas C-403/08 ja seitsmes küsimus kohtuasjas C-429/08)

133 Arvestades vastust, mis anti kaheksanda küsimuse punktile b ja üheksanda küsimuse esimesele osale kohtuasjas C-403/08 ning kuuenda küsimuse punktile i kohtuasjas C-429/08, ei ole vaja analüüsida üheksanda küsimuse teist osa kohtuasjas C-403/08 ega seitsmendat küsimust kohtuasjas C-429/08.

4. EL toimimise lepingu eeskirjad konkurentsi valdkonnas

- ¹³⁴ Kümnennda küsimusega kohtuasjas C-403/08 ja kaheksanda küsimusega kohtuasjas C-429/08 soovivad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt teada, kas intellektuaalomandi õiguste omaniku ja ringhäälinguorganisatsiooni vahel sõlmitud ainu-litsentsilepingu tingimused kujutavad endast ELTL artikli 101 alusel keelatud konkurentsipiirangut, kuna nendega on kõnealusele organisatsioonile pandud kohustus mitte väljastada dekodeerimisseadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu õiguste omaniku kaitstud objektidele väljaspool territooriumi, mida asjaomane litsentsileping hõlmab.
- ¹³⁵ Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et kokkulepe kuulub ELTL artikli 101 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, kui selle eesmärk või tagajärg on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi. Nende kahe võimaluse alternatiivse laadi tõttu tuleb esmalt kontrollida üheainsa kriteeriumi esinemist ehk käesoleval juhul kokkuleppe eesmärki. Alles siis, kui kokkuleppe sisu analüüsimisel ei ilmne konkurentsi kahjustamine piisavas ulatuses, tuleb analüüsida selle tagajärgi ning selle keelatuks tunnistamiseks nõuda, et esineksid kõik asjaolud, mis tõendavad, et konkurentsi tegelikult märgatavalt takistati, piirati või kahjustati (vt selle kohta 4. juuni 2009. aasta otsus kohtuasjas C-8/08: T-Mobile Netherlands jt, EKL 2009, lk I-4529, punkt 28, ning 6. oktoobri 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P ja C-519/06 P: GlaxoSmithKline Services jt vs. komisjon jt, EKL 2009, lk I-9291, punkt 55).
- ¹³⁶ Kokkuleppe võimaliku konkurentsivastase eesmärgi hindamisel tuleb lähtuda eelkõige kokkuleppe tingimuste sisust, eesmärkidest, mida sellega soovitakse saavutada, ning majanduslikust ja õiguslikust kontekstist, millesse see kuulub (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus GlaxoSmithKline Services jt vs. komisjon jt, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 137 Mis puudutab intellektuaalomandi õiguste litsentsilepinguid, siis nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et ainuüksi asjaolust, et õiguste omanik on andnud ainsale litsentsisaajale ainuõiguse edastada kaitstud objekti ringhäälingu teel liikmesriigist ning seega keelata kindlaks määratud ajavahemikus selle edastamine teiste poolt, ei piisa selleks, et järeldada, et niisugusel kokkuleppel on konkurentsivastane eesmärk (vt selle kohta 6. oktoobri 1982. aasta otsus kohtuasjas 262/81: Coditel jt, nn Coditel II, EKL 1982, lk 3381, punkt 15).
- 138 Neil asjaoludel ja vastavalt satelliitlevi direktiivi artikli 1 lõike 2 punktile b võib õiguste omanik üldjuhul anda ainsale litsentsisaajale ainuõiguse kindlaks määratud ajavahemikus edastada kaitstud objekti satelliidi teel ainult ühest saate päritoluriigist või mitmest liikmesriigist.
- 139 Mis puudutab niisuguse õiguse teostamise territoriaalseid piiranguid, siis tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale võib kokkulepe, millega püütakse siseriiklikud turud uuesti eraldada, minna vastuollu asutamislepingu eesmärgiga, milleks on nende turgude integratsioon ühtse turu loomise abil. Seega tuleb lepinguid, millega püütakse siseriiklike turgude eraldada riigipiiride alusel või millega raskendatakse siseriiklike turgude läbipõimumist, üldjuhul pidada kokkulepeteks, mille eesmärk on ELTL artikli 101 lõike 1 tähenduses konkurentsi piirata (vt analoogia alusel ravimite valdkonnas 16. septembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-468/06-C-478/06: Sot. Lélos kai Sia jt, EKL 2008, lk I-7139, punkt 65, ning eespool viidatud kohtuotsus GlaxoSmithKline Services jt vs. komisjon jt, punktid 59 ja 61).
- 140 Kuna see kohtupraktika on ringhäälinguteenuste piiriülese osutamise valdkonnale täielikult ülekantav, nagu nähtub eelkõige käesoleva kohtuotsuse punktides 118–121, siis tuleb tõdeda, et kui litsentsilepinguga keelatakse ringhäälinguteenuste piiriülene osutamine või piiratakse seda, siis käsitatakse seda konkurentsi piirava eesmärgiga

lepinguna, välja arvatud juhul, kui muud selle majanduslikku ja õiguslikku konteksti kuuluvad asjaolud võimaldavad tõdeda, et niisugune leping ei saa konkurentsi kahjustada.

- 141 Põhikohtuasjades ei ole „Premier League’i” mängude ülekanamiseks ainulitsentside andmist ennast kahtluse alla seatud. Need kohtuasjad on seotud üksnes täiendavate kohustustega, mille eesmärk on tagada litsentside kasutamise territoriaalsete piirangute järgimine ja mida sisaldavad õiguste omanike ja asjaomaste ringhäälinguorganisatsioonide vahel sõlmitud lepingute tingimused, see tähendab nende organisatsioonide kohustusega mitte väljastada dekodeerimisseadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu kaitstud objektidele nende kasutamiseks väljaspool territooriumi, mida litsentsileping hõlmab.
- 142 Selliste tingimuste kohta tuleb märkida esiteks, et nendega keelatakse ringhäälinguorganisatsioonidel seoses kõnealuste mängudega igasugune teenuste piiriülene osutamine, mistõttu on igale ringhäälinguorganisatsioonile võimalik anda täielik territoriaalne ainuõigus tema litsentsiga hõlmatud alal ning kõrvaldada seega kõnealuste teenuste valdkonnas igasugune konkurents erinevate ringhäälinguorganisatsioonide vahel.
- 143 Teiseks ei toonud FAPL jt ning MPS esile ühtegi niisuguste tingimuste majanduslikku ja õiguslikku konteksti kuuluvat asjaolu, mis võimaldaks tuvastada, et vaatamata eelmises punktis nimetatud kaalutlustele ei saa need tingimused konkurentsi kahjustada ning neil ei ole seega konkurentsivastast eesmärki.
- 144 Võttes arvesse, et ainulitsentsilepingute kõnealustel tingimustel on konkurentsivastane eesmärk, tuleb neil asjaoludel järeldada, et need kujutavad endast konkurentsipiirangut, mis on ELTL artikli 101 lõike 1 kohaselt keelatud.

- 145 Tuleb lisada, et kuigi üldjuhul ei ole ELTL artikli 101 lõige 1 kohaldatav kokkulepetele, mis kuuluvad selle artikli lõikes 3 nimetatud kategooriatesse, siis kuna sellised litsentsilepingute tingimused, nagu on kõne all põhikohtuasjades, ei vasta käesoleva kohtuotsuse punktides 105–124 täpsustatud põhjustel viimati nimetatud lõikes ette nähtud nõuetele, ei teki võimalust, et ELTL artikli 101 lõige 1 ei ole kohaldatav.
- 146 Eelnevat silmas pidades tuleb esitatud küsimustele vastata, et intellektuaalomandi õiguste omaniku ja ringhäälinguorganisatsiooni vahel sõlmitud ainulitsentsilepingu tingimused kujutavad endast ELTL artikli 101 alusel keelatud konkurentsipiirangut, kui nendega on kõnealusele organisatsioonile pandud kohustus mitte väljastada dekodeerimisseadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu õiguste omaniku kaitstud objektidele nende kasutamiseks väljaspool territooriumi, mida see litsentsileping hõlmab.

B – Normid, mis on seotud saadete kasutamisega pärast nende vastuvõtmist

1. Sissejuhatavad märkused

- 147 Eelotsuse küsimuste teise osa eesmärk on saada teada, kas „Premier League’i” mängude ja nendega seotud teoseid sisaldavate saadete vastuvõtmise suhtes kehtib piirang autoriõiguse direktiivi ja naaberõiguste direktiivi alusel, kuna selle tulemusel

reprodutseeritakse kõnealuseid teoseid satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil ning kuna pubide omanikud näitavad neid teoseid üldsusele.

- 148 Selles suhtes tuleb meenutada, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 37 ja 57, võivad niisuguste telesaadetega seotud intellektuaalomandi õigustele, nagu on kõne all põhikohtuasjades, tugineda kahte liiki isikud ehk esiteks asjaomaste teoste autorid ja teiseks ringhäälinguorganisatsioonid.
- 149 Mis puudutab kõigepealt autoreid, siis nad võivad tugineda autoriõigusele, mis on seotud nendes saadetes kasutatud teostega. Põhikohtuasjades on selge, et FAPL võib tugineda autoriõigusele mitme teose osas, mis sisalduvad edastatud saadetes, milleks on eelkõige video avakaader, „Premier League’i” hümn, eelnevalt salvestatud filmid, mis näitavad „Premier League’i” hiljutiste mängude kõige silmapaistvamaid hetki, või erinevad graafilised elemendid.
- 150 Mis puudutab seejärel ringhäälinguorganisatsioone nagu Multichoice Hellas, siis nad võivad tugineda naaberõiguste direktiivi artikli 7 lõikes 2 ette nähtud õigusele lubada või keelata oma saadete salvestamist või sama direktiivi artikli 8 lõikes 3 sätestatud õigusele edastada oma saateid üldsusele või ka autoriõiguse direktiivi artikli 2 punktis e kinnitatud reprodutseerimisõigus nende saadete salvestuste osas.
- 151 Põhikohtuasjades esitatud küsimused ei puuduta siiski niisuguseid õigusi.

- 152 Neil asjaoludel tuleb Euroopa Kohtu analüüsi piirata autoriõiguse direktiivi artikli 2 punkti a, artikli 3 lõike 1 ja artikli 5 lõikega 1, mis kaitsevad autoriõigust põhikohtuasjas käsitletavates telesaadetes kasutatud teostele, milleks on eelkõige video avakaader, „Premier League’i” hümn, eelnevalt salvestatud filmid, mis näitavad „Premier League’i” hiljutiste mängude kõige silmapaistvamaid hetki, või erinevad graafilised elemendid.

2. Autoriõiguse direktiivi artikli 2 punktis a ette nähtud reprodutseerimisõigus (neljas küsimus kohtuasjas C-403/08)

- 153 Selle küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas autoriõiguse direktiivi artikli 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et reprodutseerimisõigus hõlmab teostest siirdamiseks vajalike üksteisele järgnevate osade loomist satelliitdekoodri mälus ja telekraanil, kusjuures need osad kustutatakse kohe ja asendatakse järgmiste osadega. Selles kontekstis tekib eelotsusetaotluse esitanud kohtul nimelt küsimus, kas ta peab hinnangu andma lähtuvalt kõikidest osadest kui tervikust või ainult nendest osadest, mis eksisteerivad konkreetsel hetkel.
- 154 Sissejuhatuseks tuleb meenutada, et direktiivi artiklis 2 sisalduv mõiste „reprodutseerimine” on liidu õiguse mõiste, millele tuleb kogu liidus anda autonoomne ja ühetasoline tõlgendus (eespool viidatud kohtuotsus Infopaq International, punktid 27–29).
- 155 Selle sisu kohta märgiti juba käesoleva kohtuotsuse punktis 97, et autoriõigus kõnealuse artikli 2 punkti a tähenduses on kohaldatav üksnes objekti suhtes, mis on autori enese intellektuaalne looming (eespool viidatud kohtuotsus Infopaq International, punkt 37).

- 156 Euroopa Kohus täpsustas seega, et teose erinevaid osi kaitstakse selle sätte alusel tingimisel, et need sisaldavad elemente, mis väljendavad selle teose autori enese intellektuaalset loomingut (eespool viidatud kohtuotsus Infopaq International, punkt 39).
- 157 See tähendab, et tuleb analüüsida samal ajal reprodutseeritud osadest – mis eksisteerivad konkreetsel hetkel – koosnevat tervikut, selleks et kontrollida, kas see sisaldab niisuguseid elemente. Jaatava vastuse korral tuleb see tervik kvalifitseerida osaliseks reprodutseerimiseks autoriõiguse direktiivi artikli 2 punkti a tähenduses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Infopaq International, punktid 45 ja 46). Selles suhtes ei ole asjakohane küsimus, kas teos reprodutseeritakse lineaarsete osade abil, mis eksisteerivad vaid lühikest aega, kuna need kustutatakse kohe tehnilise protsessi käigus.
- 158 Eelnevat silmas pidades peab eelotsusetaotluse esitanud kohus hindama, kas teostest siirdamiseks vajalike osade loomisega satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil kaasneb reprodutseerimine autoriõiguse direktiivi artikli 2 punkti a tähenduses.
- 159 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et autoriõiguse direktiivi artikli 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et reprodutseerimisõigus hõlmab siirdamiseks vajalikke teoste osi satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil, tingimisel et need osad sisaldavad elemente, mis väljendavad asjaomaste autorite enese intellektuaalset loomingut, kusjuures selleks, et kontrollida, kas see sisaldab niisuguseid elemente, tuleb analüüsida samal ajal reprodutseeritud osadest koosnevat tervikut.

3. Autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud erand reprodutseerimisõigusest (viies küsimus kohtuasjas C-403/08)

¹⁶⁰ Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas niisugune reprodutseerimine, mis on kõne all kohtuasjas C-403/08 ja mis toimub satelliit-dekoodri mälus ja teleekraanil, vastab autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatud tingimustele ning kas seega võib sellega tegeleda autoriõiguste omanike loata.

a) Sissejuhatavad märkused

¹⁶¹ Autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõike 1 kohaselt on reprodutseerimine direktiivi artiklis 2 ette nähtud reprodutseerimisõiguse kohaldamisalast välistatud vaid siis, kui see vastab viiele tingimusele ehk kui:

- reprodutseerimine on ajutine;
- see on mõeldud siirdamiseks või toimub juhuslikult;
- see on tehnilise protsessi lahutamatu ja oluline osa;

- selle ainus eesmärk on teha võimalikuks teose või muu kaitstud objekti edastamine vahendaja võrgu kaudu kolmandatele isikutele või seaduspärane kasutamine ning

- reprodutseerimisel puudub iseseisev majanduslik tähtsus.

¹⁶² Kohtupraktikast ilmneb, et eespool loetletud tingimusi tuleb tõlgendada rangelt, kuna direktiivi artikli 5 lõige 1 kujutab endast erandit direktiiviga kehtestatud üldnormist, milles on nõutud, et autoriõiguse omanik lubaks oma kaitstud teose igasugust reprodutseerimist (eespool viidatud kohtuotsus Infopaq International, punktid 56 ja 57).

¹⁶³ Nende tingimuste tõlgendus peab siiski võimaldama kaitsta kehtestatud erandi kasulikkude mõju ja järgida selle eesmärki, nii nagu see tuleneb eelkõige autoriõiguse direktiivi põhjendusest 31 ja nõukogu 28. septembri 2000. aasta ühisest seisukohast (EÜ) nr 48/2000 selle direktiivi vastuvõtmise kohta (EÜT C 344, lk 1).

¹⁶⁴ Vastavalt selle eesmärgile peab kõnealune erand seega tegema võimalikuks ja tagama uute tehnoloogiate arengu ja toimimise ning säilitama õiguste ja huvide tasakaalu ühelt poolt õiguste omanike ning teiselt poolt kaitstud teoste kasutajate vahel, kes soovivad neid uusi tehnoloogiaid kasutada.

b) Autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud tingimuste täitmine

165 Vaidlust ei ole selle üle, et asjaomane reprodutseerimine vastab autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud esimesele kuni kolmandale tingimusele, kuna see on ajutine ja mõeldud siirdamiseks ning moodustab lahutamatu osa tehnilisest protsessist, mis toimub satelliitdekoodri ja televiisori abil ning mille eesmärk on võimaldada edastatud saateid vastu võtta.

166 Seega jääb hinnata vaid neljanda ja viienda tingimuse täitmist.

167 Mis puudutab kõigepealt neljandat tingimust, siis tuleb esmalt märkida, et asjaomase reprodutseerimise eesmärk ei ole teha võimalikuks edastamine vahendaja võrgu kaudu kolmandatele isikutele. Järelikult tuleb alternatiivse võimalusena analüüsida, kas selle ainus eesmärk on teha võimalikuks teose või muu kaitstud objekti seaduspärane kasutamine.

168 Nagu ilmneb autoriõiguse direktiivi põhjendusest 33, käsitatakse kasutamist õiguspärasena, kui selleks on loa andnud õiguste omanik või kui kohaldatavad õigusnormid seda ei piira.

169 Kuna kõnealuste teoste kasutamiseks ei ole autoriõiguste omanikud põhikohtuasjas luba andnud, tuleb seega hinnata, kas reprodutseerimise eesmärk on teha võimalikuks teoste kasutamine, mis ei ole kohaldatavate õigusnormidega piiratud.

- 170 Vaidlus puudub selle üle, et niisugune lühiajaline reprodutseerimine teeb võimalikuks satelliitdekoodri ja teleekraani korrektse toimimise. Televaatajate seisukohast võimaldab see vastu võtta kaitstud teoseid sisaldavaid saateid.
- 171 Saadete lihtne vastuvõtmine kui selline ehk nende eraviisiline vastuvõtmine ja näitamine ei kujuta endast aga tegevust, mis oleks liidu või Ühendkuningriigi õigusnormidega piiratud, nagu nähtub ka viiendast eelotsuse küsimusest kohtuasjas C-403/08, mistõttu on see tegevus seaduspärane. Lisaks tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktidest 77–132, et saadete niisugust vastuvõtmist tuleb pidada seaduspäraseks, kui saated pärinevad mõnest teisest liikmesriigist kui Ühendkuningriik ja kui vastuvõtmine toimub välismaise dekodeerimisseadme abil.
- 172 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et kõnealuse reprodutseerimise ainus eesmärk on teha võimalikuks teoste „seaduspärane kasutamine” autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõike 1 punkti b tähenduses.
- 173 Seega vastab niisugune reprodutseerimine, nagu on kõne all põhikohtuasjas, selles sättes ette nähtud neljandale tingimusele.
- 174 Mis puudutab lõpuks kõnealuses sättes ette nähtud viiendat tingimust, siis tuleb märkida, et reprodutseerimine, mis toimub tehnilise protsessi käigus, võimaldab juurdepääsu kaitstud teostele. Kuna viimastel on majanduslik väärtus, on nendele juurdepääsul seega tingimata majanduslik tähtsus.

- 175 Selleks et mitte võtta autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud erandilt selle kasulikku mõju, on siiski veel vaja, et see tähtsus oleks iseseisev selles mõttes, et see läheks kaitstud teoseid sisaldava saate lihtsast vastuvõtmisest saadavast majanduslikust kasust kaugemale, see tähendab kaugemale kasust, mida saadakse saate pelgast vastuvõtmisest ja näitamisest.
- 176 Põhikohtuasjas moodustab satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil toimuv ajutine reprodutseerimine, kõnealuseid teoseid sisaldavate edastatud saadete vastuvõtmise protsessi lahutamatu ja iseseisvusetu osa. Lisaks toimub reprodutseerimine sõltumata kaitstud teostele sel viisil juurdepääsu omavate isikute mõjutusteta või isegi ilma, et nad oleksid sellest teadlikud.
- 177 Järelikult ei saa ajutine reprodutseerimine luua täiendavat majanduslikku kasu, mis läheks kaugemale kasust, mida saadakse saadete pelgast vastuvõtmisest.
- 178 Sellest tulenevalt ei saa põhikohtuasjas kõne all olevat reprodutseerimist pidada iseseisva majandusliku tähtsusega tegevuseks. Järelikult vastab see autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 ette nähtud viiendale tingimusele.
- 179 Seda järeldust – nagu ka käesoleva kohtuotsuse punktis 172 tõdetut – kinnitab pealegi selle sätte eesmärk, milleks on tagada uute tehnoloogiate areng ja toimimine. Juhul kui kõnealust reprodutseerimist ei käsitataks autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1

kehtestatud tingimustega kooskõlas olevatena, takistataks kõigil neid kaasaegseid aparate kasutavatel televaatajatel, mille toimimiseks on reprodutseerimise toimimine vajalik, vastu võtta saateid, mis sisaldavad edastatud teoseid, kui puudub autoriõiguste omanike antud luba. See aga takistaks uute tehnoloogiate tegelikku edendamist ja selle arengule kaasaaitamist või isegi halvaks need, minnes vastuollu liidu seadusandja tahtega, nii nagu see on väljendatud autoriõiguse direktiivi põhjenduses 31.

180 Eelnevat silmas pidades tuleb järeldada, et niisugune reprodutseerimine, nagu on kõne all põhikohtuasjas, vastab kõigile autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatud viiele tingimusele.

181 Viidatud sättes ette nähtud erandile tuginemiseks on siiski veel vaja, et reprodutseerimine vastaks autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõike 5 tingimustele. Selles suhtes piisab tõdemisest, et arvestades käesoleva kohtuotsuse punktides 163–179 esitatud kaalutlusi, vastab reprodutseerimine ka nendele tingimustele.

182 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et niisugune reprodutseerimine, mis on kõne all kohtuasjas C-403/08 ja mis toimub satelliitdekoodri mälus ja telekraanil, vastab autoriõiguse direktiivi artikli 5 lõikes 1 sätestatud tingimustele ning seega võib sellega tegeleda autoriõiguste omanike loata.

4. „Üldsusele edastamine” autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses (kuues küsimus kohtuasjas C-403/08)

- 183 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas mõistet „üldsusele edastamine” autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ülekantud teoste teleekraani ja kõlarite abil edastamist pubis viibivatele klientidele.
- 184 Kõigepealt tuleb märkida, et autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõikes 1 ei ole täpsustatud, mida „üldsusele edastamine” tähendab (7. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-306/05: SGAE, EKL 2006, lk I-11519, punkt 33).
- 185 Neil asjaoludel ja vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleb selle tähendus ja ulatus kindlaks teha kõnealuse direktiiviga taotletavate eesmärkide alusel ja arvestades konteksti, millesse tõlgendatav säte kuulub (eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 186 Selles suhtes tuleb kõigepealt meenutada, et autoriõiguse direktiivi põhieesmärk on kehtestada autoritele kõrgetasemeline kaitse, mis võimaldab neil saada nende teoste kasutamise eest nõuetekohast tasu, eelkõige üldsusele edastamise korral. Järelikult tuleb mõistest „üldsusele edastamine” aru saada laias tähenduses, nagu on pealegi sõnaselgelt märgitud direktiivi põhjenduses 23 (vt eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 36).

- 187 Seejärel tuleb märkida, et vastavalt direktiivi põhjendusele 20 rajaneb direktiiv intellektuaalomandi valdkonnas juba kehtivate direktiividega – nagu direktiiv 92/100, mis kodifitseeriti naaberõiguste direktiiviga – kehtestatud põhimõtetel ja eeskirjadel (vt eespool viidatud kohtuotsus Infopaq International, punkt 36).
- 188 Neil asjaoludel ja võttes arvesse liidu õiguskorra ühtsuse ja järjepidevuse nõudeid, peab kõikides nendes direktiivides kasutatud mõistetel olema sama tähendus, välja arvatud juhul, kui liidu seadusandja on konkreetses seadusandlikus kontekstis väljendanud teistsugust taht.
- 189 Lõpuks tuleb artikli 3 lõiget 1 võimaluse korral tõlgendada rahvusvahelist õigust silmas pidades ning võttes eriti arvesse Berni konventsiooni ja autoriõiguse lepingut. Autoriõiguse direktiivi eesmärk on nimelt rakendada seda lepingut, mille artikli 1 lõikes 4 on lepingupooli kohustatud järgima Berni konventsiooni artikleid 1–21. Sama kohustus on sätestatud ka intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu artikli 9 lõikes 1 (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punktid 35, 40 ja 41 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 190 Nende kolme asjaolu alusel tuleb tõlgendada mõistet „üldsusele edastamine” autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses ja hinnata, kas see hõlmab ülekantud teoste teleekraani ja kõlarite abil edastamist pubis viibivatele klientidele.
- 191 Mis puudutab kõigepealt edastamise mõistet, siis nähtub naaberõiguste direktiivi artikli 8 lõikest 3 ja esituste ning fonogrammide lepingu artikli 2 punktist g ja artiklist 15, et niisugune mõiste hõlmab „esituse helide või muude helide või fonogrammide

salvestatud helisid esindavate märkide edastamist üldsusele” ning et see hõlmab ka ringhäälingus ülekandmist või „mis tahes edastamist üldsusele”.

¹⁹² Täpsemalt, nagu on sõnaselgelt märgitud Berni konventsiooni artikli 11 *bis* lõike 1 punktis iii, hõlmab kõnealune mõiste avalikustamist valjuhääldi või analoogsete vahenditega, mis edastavad märkide, helide või kujundite abil teose ülekannet, hõlmates – vastavalt autoriõiguse direktiivi ettepaneku (KOM(97) 628 (lõplik)) põhjendustele – niisugust edastusvahendit nagu teoste näitamine ekraanil.

¹⁹³ Neil asjaoludel ja kuna liidu seadusandja ei ole selle mõiste tõlgendamise osas autoriõiguse direktiivis ja eriti selle artiklis 3 väljendanud teistsugust tahet (vt käesoleva kohtuotsuse punkt 188), tuleb edastamise mõistest aru saada laias tähenduses, nii et sellega peetakse silmas kaitstud teoste igasugust ülekandmist, sõltumata kasutatud tehnilisest vahendist või protsessist.

¹⁹⁴ Niisugust tõlgendust järgides on Euroopa Kohus juba leidnud, et majutusettevõtete omanik tegeleb edastamisega, kui ta televiisorite abil võimaldab oma klientidele juurdepääsu ülekantud teostele, levitades vastu võetud signaali, mis sisaldab kaitstud teoseid, täiesti teadlikuna hotellitubades. Euroopa Kohus rõhutas, et niisugune sekkumine on mitte üksnes tehniline lahendus, millega tagatakse algupärase saate vastuvõtmine levialas või parandatakse seda, vaid toiming, ilma milleta kliendid, kes asuvad kõnealusel alal, ei saa edastatud teoseid jälgida (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 42).

- 195 Kohtuasjas C-403/08 võimaldab publi omanik tahtlikult klientidele, kes viibivad pubis, juurdepääsu kaitstud teoseid sisaldavale edastatud saatele telekraani ja kõlarite abil, arvestades, et selle omaniku sekkumiseta ei saa kliendid edastatud teoseid vaadata, isegi kui nad asuvad saate levialas. Seega on niisuguse tegevuse asjaolud sarnased nendega, mille suhtes tehti eespool viidatud kohtuotsus SGAE.
- 196 Sellises olukorras tuleb tõdeda, et publi omanik tegeleb edastamisega, kui ta ülekantud teoseid telekraani ja kõlarite abil tahtlikult näitab pubis viibivatele klientidele.
- 197 Selleks et põhikohtuasjas käsitletavatel asjaoludel toimuv edastamine kuuluks mõiste „üldsusele edastamine” alla autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses, on siiski veel vaja, et ülekantud teost näidataks uuele üldsusele, see tähendab üldsusele, keda kaitstud teoste autorid ei võtnud arvesse, kui nad andsid loa teoste kasutamiseks algele üldsusele edastamise teel (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punktid 40 ja 42, ning 18. märtsi 2010. aasta määrus kohtuasjas C-136/09: Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon, punkt 38).
- 198 Selles suhtes tuleb meenutada, et kui autorid lubavad oma teoseid ringhäälingu kaudu edastada, võtavad nad üldjuhul arvesse üksnes televiisorite omanikke, kes üksi, eraviisiliselt või pereringis võtavad vastu signaali ja jälgivad saateid. Juhul kui saate ringhäälingu kaudu edastamine toimub üldsusele juurdepääsetavas kohas täiendavale kuulajas- või vaatajaskonnale, kellel televiisori omanik lubab teost kuulata või vaadata, tuleb niisugust tahtlikku sekkumist käsitada toiminguna, millega kõnealune teos edastatakse uuele üldsusele (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE,

punkt 41, ja eespool viidatud kohtumäärus Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon, punkt 37).

- 199 Niisuguse olukorraga on tegemist juhul, kui publi omanik edastab ülekantud teoseid pubis viibivatele klientidele, kuna need kliendid kujutavad endast täiendavat üldsust, keda autorid ei ole oma teoste ringhäälingu kaudu edastamise lubamisel arvesse võtnud.
- 200 Lisaks peab ülekantud teost selleks, et oleks tegemist üldsusele edastamisega, näitama „üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse” autoriõiguse direktiivi põhjenduse 23 tähenduses.
- 201 Selles suhtes ilmneb eespool viidatud ühisest seisukohast nr 48/2000, et see põhjendus tuleneb Euroopa Parlamendi ettepanekust täpsustada selles, et üldsusele edastamine kõnealuse direktiivi tähenduses ei hõlma „otseseid esitusi”, mis on mõiste, mis viitab Berni konventsiooni artikli 11 lõikes 1 ette nähtud mõistele „avalik esitamine”, kusjuures viimati mainitud mõiste hõlmab teoste esitamist üldsusele, kes on füüsilises ja vahetus kontaktis näitleja või teoste esitajaga (vt Berni konventsiooni juhised, WIPO koostatud tõlgendav dokument, millel ei ole küll kohustuslikku jõudu, kuid mis siiski on abiks selle konventsiooni tõlgendamisel, nagu Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse SGAE punktis 41 märkis).
- 202 Selleks et välistada niisugune vahetu avalik esitamine üldsusele edastamise mõiste hulgast autoriõiguse direktiivi raames, on põhjenduses 23 täpsustatud, et üldsusele edastamine hõlmab edastamist ka üldsusele, kes ei viibi paigas, kus teost esitatakse.

- 203 Niisugune füüsiline ja vahetu kontakt on aga just puudu olukorras, kus niisuguses kohas nagu publi näidatakse ringhäälingu kaudu edastatud teost teleekraani ja kõlarite abil üldsusele, kes viibib teose näitamise kohas, kuid kes autoriõiguse direktiivi põhjenduse 23 tähenduses ei viibi paigas, kus teost esitatakse, ehk ülekantud esituse kohas (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 40).
- 204 Lõpuks tuleb märkida, et autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses „edastamise” tulusus ei ole tähtsusetu asjaolu (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 44).
- 205 Põhikohtuasjas käsitletavas olukorras ei saa eitada, et esiteks näitab omanik ringhäälingu kaudu edastatud teoseid oma pubis eesmärgiga sellest kasu saada ja teiseks on selline näitamine ligitõmbav klientide jaoks, kes on näidatavatest teostest huvitatud. Järelikult mõjutab kõnealuste teoste näitamine publi külastatavust ja lõpuks ka selle majandustulemusi.
- 206 Järelikult on kõnealusel üldsusele edastamisel tulu taotlemise eesmärk.
- 207 Kõike eelnevat silmas pidades tuleb esitatud küsimusele vastata, et mõistet „üldsusele edastamine” autoriõiguse direktiivi artikli 3 lõike 1 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ülekantud teoste teleekraani ja kõlarite abil edastamist pubis viibivatele klientidele.

5. Satelliitlevi direktiivi mõju (seitsmes küsimus kohtuasjas C-403/08)

- 208 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas satelliitlevi direktiiv mõjutab satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil toimuva reprodutseerimise õiguspärasust.
- 209 Selles suhtes tuleb meenutada, et satelliitlevi direktiivis on ette nähtud teostest liikmesriikidest pärinevate saadete satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavate autoriõiguste ja nendega kaasnevate õiguste kaitse teatavate aspektide ühtlustamine üksnes minimaalses ulatuses. Erinevalt autoriõiguse direktiivist ei paku need minimaalsed ühtlustamisnormid aga piisavalt teavet, et teha kindlaks, kas satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil toimuv reprodutseerimine on seaduspärane (vt analoogia alusel 3. veebruari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-293/98: Egeda, EKL 2000, lk I-629, punktid 25 ja 26, ning eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 30).
- 210 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et satelliitlevi direktiivi tuleb tõlgendada nii, et see ei mõjuta satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil toimuva reprodutseerimise seaduspärasust.

IV – Kohtukulud

- 211 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. Mõistet „ebaseaduslik seade” Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 1998. aasta direktiivi 98/84/EÜ tingimusjuurdepääsul põhinevate või seda sisaldavate teenuste õiguskaitse kohta artikli 2 punkti e tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma välismaiseid dekodeerimisseadmeid – mis annavad juurdepääsu ringhäälinguorganisatsiooni satelliitlevi teenustele ning mida valmistatakse ja turustatakse selle organisatsiooni loal, kuid kasutatakse tema tahte vastaselt väljaspool geograafilist ala, mille jaoks need on väljastatud – ega seadmeid, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, ega ka seadmeid, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel.

2. Direktiivi 98/84 artikli 3 lõikega 2 ei ole vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis takistavad kasutamast välismaiseid dekodeerimisseadmeid, sealhulgas neid, mis on omandatud või aktiveeritud vale nime ja aadressi alusel, ja neid, mille kasutamisel on rikutud lepingulist piirangut, mille kohaselt on lubatud üksnes nende kasutamine eraotstarbel, kuna niisugused õigusnormid ei kuulu selle direktiiviga kooskõlastatud valdkonda.

3. ELTL artiklit 56 tuleb tõlgendada nii, et
 - sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on ebaseaduslik importida, müüa ja kasutada selles riigis välismaiseid deko-

deerimisseadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu kodeeritud satelliit-leviteenusele, mis pärineb teisest liikmesriigist ja sisaldab esimese riigi õigusnormidega kaitstavaid objekte,

- seda järeldust ei lükka ümber asjaolu, et välismaine dekodeerimisseade omandati või aktiveeriti valede isikuandmete ja vale aadressi alusel, mis esitati kavatsusega hoida kõrvale käsitletavast territoriaalsest piirangust, ega ka asjaolu, et seda seadet kasutatakse ärilistel eesmärkidel, kuigi see oli mõeldud erakasutuseks.

4. Intellektuaalomandi õiguste omaniku ja ringhäälinguorganisatsiooni vahel sõlmitud ainulitsentsilepingu tingimused kujutavad endast ELTL artikli 101 alusel keelatud konkurentsipiirangut, kui nendega on kõnealusele organisatsioonile pandud kohustus mitte väljastada dekodeerimisseadmeid, mis võimaldavad juurdepääsu õiguste omaniku kaitstud objektidele nende kasutamiseks väljaspool territooriumi, mida see litsentsileping hõlmab.

5. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas artikli 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et reprodutseerimisõigus hõlmab siirdamiseks vajalikke teoste osi satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil, tingimusel et need osad sisaldavad elemente, mis väljendavad asjaomaste autorite eneste intellektuaalset loomingut, kusjuures selleks, et kontrollida, kas see sisaldab niisuguseid elemente, tuleb analüüsida samal ajal reprodutseeritud osadest koosnevat tervikut.

- 6. Niisugune reprodutseerimine, mis on kõne all kohtuasjas C-403/08 ja mis toimub satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil, vastab direktiivi 2001/29 artikli 5 lõikes 1 sätestatud tingimustele ning seega võib sellega tegeleda autoriõiguste omanike loata.**

- 7. Mõistet „üldsusele edastamine” direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab ülekantud teoste teleekraani ja kõlarite abil edastamist pubis viibivatele klientidele.**

- 8. Nõukogu 27. septembri 1993. aasta direktiivi 93/83/EMÜ teatavate satelliitlevile ja kaabli kaudu taasedastamisele kohaldatavaid autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi käsitlevate eeskirjade kooskõlastamise kohta tuleb tõlgendada nii, et see ei mõjuta satelliitdekoodri mälus ja teleekraanil toimuva reprodutseerimise õiguspärasust.**

Allkirjad